

MTL.

Conseil d'Etat
Belgique

2-6-111-1959

Coördinatie (2)

L.6569/2.

KONINKRIJK BELGIE.

ROYAUME DE BELGIQUE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, de 26e februari 1959 door de Minister van Openbaar Onderwijs verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van wet "tot wijziging van de wetgeving betreffende het bewaarschoolonderwijs, het lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs", heeft de 19e maart 1959 het volgend advies gegeven :

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de l'Instruction publique, le 26 février 1959, d'une demande d'avis sur un projet de loi "modifiant la législation relative à l'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique", a donné le 19 mars 1959 l'avis suivant :

OPMERKINGEN OVER TERMINOLOGIE
EN DEFINITIES.

De termen, en de definities die van sommige daarvan worden gegeven, zijn in een organiek ontwerp als dit van het grootste belang.

Daarom vermijde men vooral, zich voor een zelfde begrip van verschillende termen te bedienen. In plaats van bijvoorbeeld nu eens "vrij onderwijs", dan weer "privé-onderwijs" te gebruiken, kieze men één van beide, bij voorkeur "vrij onderwijs".

In een zelfde gedachtengang lijkt het verkieslijk de term "inrichtende macht", die onder meer voorkomt in artikel 6, overal te gebruiken waar hetzelfde begrip wordt uitgedrukt in een omschrijving als "overheid of persoon die de inrichting heeft tot stand gebracht - opgericht - of de verantwoordelijkheid er voor op zich heeft genomen" (artikelen 24 en 36); de term zelf kan dan in artikel 2 worden omschreven. A fortiori moet een term als "officiële school", waarvan met zoveel woorden een definitie is gegeven, overal worden gebruikt, waar nu, zoals in de artikelen 8 en 9 van het ontwerp, de bestanddelen van de definitie worden herhaald.

Bij de definities welke artikel 2 geeft van "officiële school" en "neutrale school", is het volgende op te merken.

.../...

Volgens het ontwerp is officieel de school die is "opgericht door de Staat, de provincies, de gemeenten, de verenigingen van gemeenten of door ieder ander openbaar persoon" ("personne publique").

De term "personne publique" is niet onbekend in de rechtsleer, waar hij staat tegenover "personne de droit privé" ("privaatrechtelijk persoon"), (BUTTGENBACH, WIGNY, VEDEL). Andere schrijvers spreken van "personne morale de droit public" ("publiekrechtelijk rechtspersoon"), (A. de LAUBADERE). De term "personne publique" heeft echter geen welomschreven betekenis in het positief recht; er is ook geen juist equivalent voor in het Nederlands.

Wil de wetgever een term gebruiken met zo ruime strekking als het begrip uit de rechtsleer : "personne publique" (Staat, provincie, gemeente, openbare instellingen), dan lijkt de term "publiekrechtelijk persoon" ("personne de droit public") de beste te zijn.

Volgens het tweede lid van hetzelfde artikel worden "als neutraal beschouwd de scholen die alle filosofische of godsdienstige opvattingen van de ouders, die er hun kinderen aan toevertrouwen, eerbiedigen en waarvan ten minste twee derde van het onderwijzend personeel houder is van een diploma van het officieel en neutraal onderwijs".

.../...

Volgens de memorie van toelichting geeft het ontwerp een definitie van "neutrale school" "om de vrijheid van de ouders te verzekeren bij de keuze van het aan hun kinderen te verstrekken onderwijs". Het is echter zeer opvallend, dat nergens in het ontwerp van dit begrip gebruik wordt gemaakt. Men zou er zich aan verwachten in artikel 4, dat handelt over de uitoefening van de vrije keus van de ouders, maar deze bepaling maakt alleen een onderscheid tussen confessioneel en niet-confessioneel onderwijs.

Moet deze definitie worden behouden, dan lijkt zij het bezwaarlijk in haar huidige vorm te kunnen. Zij omvat immers twee bestanddelen :

- 1° eerbiediging van alle filosofische of godsdienstige opvattingen van de ouders;
- 2° het feit dat ten minste twee derde van het personeel houder moet zijn van een diploma van het officieel en neutraal onderwijs.

Op te merken valt, dat in het tweede bestanddeel van de definitie het te omschrijven begrip zelf voorkomt.

De toepassing van deze definitie zal tot onoverkomelijke moeilijkheden leiden. Om uit te maken of een school al dan niet neutraal is, zal vooraf moeten worden nagegaan of de inrichtingen waar de leraars van die school hun diploma hebben behaald, zelf al dan niet neutraal waren, met andere woorden, zal het zaak zijn de neutraliteit vast te stellen van de scholen welke de leraren hebben opgeleid die, op het tijdstip van de afgifte der diploma's, het personeel vormden van de inrichtingen die deze diploma's hebben afgegeven, enzovoorts, tot in het oneindige.

Bovendien mag niet uit het oog worden verloren, dat vele leden van het personeel der onderwijsinrichtingen waarop het ontwerp betrekking heeft, houder zijn van een diploma van hoger onderwijs, en dat het niet mogelijk lijkt het begrip neutraliteit, zoals het ontwerp dit omschrijft, over te brengen op het vlak van het universitair onderwijs.

+

+ +

ONDERZOEK VAN DE ARTIKELEN.

Artikel 1.

Volgens dit artikel is het onderwerp onder meer toepasselijk op inrichtingen voor kunstonderwijs die geen muziekscholen zijn. Voor inrichtingen voor kunstonderwijs geldt thans de wet van 14 mei 1955 tot regeling van het kunstonderwijs; deze wet zal toepasselijk blijven op muziekscholen en, in zover haar bepalingen met die van het ontwerp **niet in strijd** zijn, op andere inrichtingen voor kunstonderwijs dan muziekscholen.

De aldus in de wettelijke regeling van deze inrichtingen aangebrachte wijziging zal een terugslag hebben op artikel 4 van de wet van 14 mei 1955, dat het toepassingsgebied van de wet bepaalt, en voornamelijk op artikel 18. Krachtens dit laatste blijven de reglementaire bepalingen van vóór de wet van 14 mei 1955, inzonderheid die welke betrekking hebben op de

.../...

erkenning en de subsidiëring, van kracht totdat een nieuwe reglementering ter uitvoering van diezelfde wet zal zijn uitgevaardigd. Het spreekt van zelf dat, ofschoon deze reglementering tot dusver nog niet tot stand is gekomen, de besluiten die van vóór de wet van 14 mei 1955 dagtekenen niet langer toepassing zullen vinden op hetgeen in het ontwerp wordt geregeld.

+

+ +

De Nederlandse tekst van dit artikel kan beter als volgt worden gelezen :

"Artikel 1.-

Deze wet vindt toepassing op het bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs.

Zij vindt geen toepassing op muziekscholen".

Artikel 2, eerste lid.

Voor de Nederlandse versie van dit lid wordt de volgende tekst voorgesteld :

"Officiële scholen zijn die welke opgericht zijn door de Staat, provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten of enig ander publiekrechtelijk persoon".

.../...

Artikel 3.

Het tweede lid van dit artikel zegt : "Hij (de Staat) subsidieert, overeenkomstig de bepalingen van de onderhavige wet, de inrichtingen en afdelingen van inrichtingen voor onderwijs die aan de wettelijke normen beantwoorden".

Volgens de gemachtigden van de Minister, zijn de wettelijke normen waaraan onderwijsinrichtingen moeten beantwoorden om te worden gesubsidieerd, de normen van het ontwerp. In dat geval kunnen de woorden "die aan de wettelijke normen beantwoorden" vervallen.

De Nederlandse tekst van hetzelfde lid behoort als volgt te worden gelezen :

"Hij subsidieert, overeenkomstig de bepalingen van deze wet, de onderwijsinrichtingen en afdelingen van onderwijsinrichtingen die door provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, andere publiekrechtelijke personen en private personen zijn tot stand gebracht".

Het derde lid van hetzelfde artikel, hetwelk het beginsel bevat van de vrije keus der ouders, is beter op zijn plaats in artikel 4, bij de bepalingen dus die erin moeten voorzien dat dit beginsel wordt nageleefd.

+

+ +

.../...

Artikel 4.

Sommige termen uit dit artikel kunnen tot interpretaties leiden, waarvan de stellers van de tekst de gevolgen niet schijnen te hebben gewild.

Volgens dit artikel is de Staat verplicht, om te voldoen aan het verzoek van ouders die confessioneel onderwijs wensen, "een bestaande vrije, al dan niet confessionele school in de subsidieregeling op te nemen". Letterlijk opgevat, betekent deze tekst, dat de Staat zich van zijn verplichting zou kwijten zowel door het subsidiëren van een niet-confessionele vrije als van een confessionele school. Dit is voorzeker niet de bedoeling van de Regering.

Opdat ouders van leerlingen die confessioneel onderwijs wensen de opneming van een bestaande confessionele vrije school in de subsidieregeling kunnen vragen en verkrijgen, is volgens de tekst van het ontwerp vereist, "dat zij op een redelijke afstand geen school vinden, waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een diploma van het vrij onderwijs". Zulk verzoek zou dus niet moeten worden ingewilligd als er zich op de gewenste afstand een onderwijsinrichting bevond waarvan twee derde van het personeel houder zou zijn van diploma's van het vrij maar niet-confessioneel onderwijs. Het lijdt geen twijfel dat aan het slot van artikel 4, tweede lid, het hoedanigheidswoord "vrij" moet worden vervangen door "confessioneel".

+
+ +

.../...

Het hier besproken artikel behandelt twee mogelijkheden, waaraan voor de Staat welbepaalde verplichtingen beantwoorden. Zo moet de Staat, volgens de tekst van het ontwerp, enerzijds aan het verzoek van ouders die niet-confessioneel onderwijs eisen, gevolg geven door een Rijksschool of een Rijksschoolafdeling op te richten of door het vervoer naar zulke school of afdeling te bekostigen, en moet hij anderzijds aan het verzoek van ouders die confessioneel onderwijs verlangen, voldoen door een bestaande, al dan niet confessionele, vrije school in de subsidieregeling op te nemen. Volgens de gemachtigde van de Minister zou er voor de Staat nog een andere mogelijkheid bestaan om tegemoet te komen aan het verzoek van ouders die niet-confessioneel onderwijs wensen : subsidiëring van een bestaande vrije school waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een diploma van het niet-confessioneel onderwijs. Zoals het thans is gesteld, machtigt artikel 4 de Staat niet om volgens dit laatste procédé te zorgen dat de vrije keus wordt geëerbiedigd.

+

+ +

Een laatste opmerking over de woorden "onverminderd het hem door artikel 3 toegekende recht is de Staat ...", waarmede artikel 4 begint. Artikel 3 kent aan de Staat niet alleen een recht toe (eerste lid); het legt hem ook een verplichting op (tweede lid), met name de subsidiëring van de aldaar opgesomde onderwijsinrichtingen. Aangezien de voorschriften van artikel 4 zowel op deze verplichting als op het in het eerste lid toegekende recht betrekking hebben, mag het een niet zonder het ander worden vermeld.

+

+ +

Met inachtneming van deze opmerkingen stelt de Raad van State voor, artikel 4 als volgt te lezen :

"Artikel 4.-

Het recht van de ouders om het opvoedings-type voor hun kinderen te kiezen, sluit de mogelijkheid in, over een school naar hun keuze op een redelijke afstand te beschikken.

Onverminderd het recht hem toegekend en de verplichting hem opgelegd door artikel 3, is de Staat verplicht, ten einde de vrije keus van de ouders te eerbiedigen :

- 1° op verzoek van ouders die niet-confessioneel onderwijs wensen en op een redelijke afstand geen school vinden, waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een diploma van het niet-confessioneel onderwijs, hetzij een Rijksschool of een afdeling van een Rijksschool te openen, hetzij de kosten van het vervoer naar zulke school of afdeling op zich te nemen, hetzij een bestaande niet-confessionele vrije school in de subsidieregeling op te nemen;
- 2° op verzoek van ouders die confessioneel onderwijs wensen en op een redelijke afstand geen school vinden, waarvan ten minste twee derde van het personeel houder is van een diploma van het confessioneel onderwijs, een bestaande confessionele vrije school in de subsidieregeling op te nemen.

De Koning bepaalt hoeveel ouders er nodig zijn opdat de Staat de in dit artikel bepaalde verplichting op zich dient te nemen. Hij bepaalt eveneens wat onder redelijke afstand moet worden verstaan".

+

+ +

Deze tekst laat echter twee vragen open :

- 1° Is de Staat verplicht op verzoek van ouders een bestaande vrije school te subsidiëren, dan kan het alleen gaan om een vrije school, die niet overeenkomstig artikel 3 kan worden gesubsidieerd omdat zij niet aan alle gestelde voorwaarden voldoet.

De vraag doet zich voor, of de verplichting van de Staat tot het eerbiedigen van de vrije keuze der ouders de te subsidiëren inrichting ontslaat van het naleven van enige in artikel 23, § 2, gestelde voorwaarde.

Moet niet veeleer worden aangenomen, dat de verplichting tot subsidiëren alleen geldt ten aanzien van inrichtingen die aan alle in artikel 23, § 2, gestelde voorwaarden voldoen, op de voorwaarde betreffende het aantal leerlingen na ?

Zoals het nu luidt, sluit artikel 4 de eerste interpretatie niet uit.

- 2° Moet de Staat de kosten voor het bouwen van scholen tot de oprichting waarvan artikel 4 hem zou nopen, aanrekenen op de kredieten die bestemd zijn voor het oprichten van scholen als bedoeld in artikel 14 van het ontwerp (nieuw artikel 6bis van de wet van 22 april 1958) ?

+

+ +

Artikel 5.

Volgens dit artikel moet elke fundamentele onderwijshervorming worden ingeleid door een confrontatie van standpunten, "inzonderheid onder de afgevaardigden van het Rijksonderwijs, het provinciaal, gemeentelijk en privé-onderwijs". De bedoeling is te verhinderen, dat de inrichters van een dezer onderwijsvormen tot een fundamentele hervorming zouden overgaan zonder dat de inrichters van andere onderwijsvormen hiervan op de hoogte zijn gebracht en hierover van gedachten is gewisseld. Het bijwoord "inzonderheid" kan doen veronderstellen, dat nog een andere onderwijsvorm tot confrontatie van standpunten zou kunnen worden opgeroepen. Is dit niet zo en heeft de Regering, zoals de gemachtigden van de Minister verklaren, alleen bedoeld dat benevens de afgevaardigden van de verschillende onderwijsvormen ook deskundigen zouden kunnen worden geraadpleegd, dan dient "inzonderheid" te vervallen.

Is het in dit artikel bedoelde vrij onderwijs, zoals mag worden verondersteld, geen ander dan het gesubsidieerd vrij onderwijs, dan behoort ook dat in de tekst te worden gezegd.

Voorgesteld wordt, artikel 5 als volgt te lezen :

"Artikel 5.-

Aan fundamentele onderwijshervormingen moet een confrontatie van standpunten voorafgaan onder de afgevaardigden van het onderwijs van de Staat, het provinciaal, het gemeentelijk en het gesubsidieerd vrij onderwijs.

.../...

Onder fundamentele hervorming wordt verstaan een wijziging in de algemene oriëntering of de duur van studiën en in de voorwaarden van toelating van leerlingen, met uitsluiting van de oprichting van scholen en de pedagogische proeven".

Artikel 6.

Bij het begin van dit artikel vervange men de woorden "met eerbiediging van" door de woorden "Op voorwaarde dat ... in acht worden genomen".

Wordt ingegaan op de vooraan in dit advies gegeven wenk betreffende de definitie van de uitdrukking "inrichtende macht", dan kunnen de woorden "van een officieel of gesubsidieerd privé-onderwijs" vervallen.

De Nederlandse tekst van dit artikel kan beter als volgt worden gelezen :

"Artikel 6.-

Op voorwaarde dat een wettelijk bepaald minimumleerplan en een minimumlesrooster in acht worden genomen, beschikt elke inrichtende macht over de vrijheid voor haar onderwijsnet en zelfs voor elke onderwijsinstelling de lesroosters vast te stellen en, behoudens goedkeuring van de Minister met het oog op het waarborgen van het studiepeil, de leerplannen op te stellen.

Elke inrichtende macht kiest vrij haar pedagogische methodes".

.../...

Artikel 7.

Volgens de gemachtigden van de Minister slaat de in dit artikel gebruikte term "vrijaf" ook op de vakantie. Is dit zo, dan moet het worden gezegd.

Voor dit artikel wordt de volgende Nederlandse tekst voorgesteld :

"Artikel 7.-

Een koninklijk besluit voorziet in een eenvormige vakantie- en verlofregeling voor het onderwijs van de Staat en voor het gesubsidieerd onderwijs".

Artikel 8.

Overeenkomstig de vooraan in dit advies gegeven wenk, behoren in het eerste lid de woorden "door openbare personen tot stand gebrachte inrichtingen voor lager en secundair onderwijs met volledig leerplan" te worden vervangen door de woorden "officiële inrichtingen voor lager en secundair onderwijs met volledig leerplan".

Over dit lid, volgens hetwelk de lesrooster in die inrichtingen per week twee uren godsdienst en twee uren zedenleer omvat, zegt de memorie van toelichting in haar ontleding van de artikelen :

.../...

"De verplichting om in de inrichtingen, waarvan sprake in dit artikel, een cursus in de niet-confessionele zedenleer en een cursus in de godsdienst in te richten, valt binnen het raam van het minimum leerplan, bedoeld in artikel 6. Mits redelijke perken en bovendien een volkomen evenwicht tussen deze beide cursussen in acht genomen worden, bestaat er geen reden om het feit, dat bijvoorbeeld drie uren godsdienst en drie uren zedenleer gegeven worden of dat deze lessen over de wekelijkse lesrooster verspreid worden, als een inbreuk op de wet te beschouwen".

Opdat deze interpretatie mogelijk wordt, moet in de wet uitdrukkelijk worden aangegeven dat de twee uren godsdienst en de twee uren zedenleer waartussen de ouders kunnen kiezen, een minimum zijn. Hiertoe voegen men na de woorden "omvat de lesrooster per week", de woorden "ten minste" in..

+

+ +

Bij de Nederlandse tekst van dit artikel zijn verscheidene opmerkingen :

- 1° in het eerste lid vervange men de woorden "omvat de wekelijkse lesrooster" door "omvat de lesrooster per week" ;
- 2° in het derde lid vervange men "de persoon" door "degene" en "dit laatste" door "het kind";

.../...

3° in het vijfde lid, b en c, leze men "drukking" in plaats van "dwang", "en" in plaats van "alsook", "tuchtmaatregelen" in plaats van "strafmaatregelen" en "vrije" in plaats van "volle".

Voor het tweede en het zesde lid wordt de volgende tekst voorgesteld :

"Onder godsdienstonderricht wordt verstaan het onderricht in de katholieke, protestantse of israëlitische godsdienst en in de op die godsdienst berustende zedenleer. Onder onderricht in de zedenleer wordt verstaan het onderricht in de niet-confessionele zedenleer .

Degene die de verklaring aflegt, kan bij het begin van elk schooljaar zijn keuze wijzigen".

+
+ +

Artikel 9.

Terwille van wat bij de bespreking van artikel 8 is gezegd, leze men in de Franse versie :

a) in het tweede lid :

"Dans les autres établissements officiels d'enseignement secondaire, il est donné ...";

.../...

b) in het derde lid :

"Dans les écoles primaires officielles autres que celles de l'Etat; les ministres ...";

c) in het vijfde lid :

"Dans les autres établissements officiels d'enseignement, l'inspection ...".

In het zesde lid vervange men "administrations publiques intéressées" door "administrations intéressées".

Voor de Nederlandse versie van dit artikel wordt de onderstaande tekst aanbevolen :

"Artikel 9.-

In onderwijsinrichtingen van de Staat wordt het godsdienstonderricht verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële inrichtingen voor secundair onderwijs, wordt het verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de inrichtende macht op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

.../...

In de officiële lagere scholen die niet door de Staat tot stand zijn gebracht, worden de bedienaars van de onderscheiden erediensten verzocht het godsdienstonderricht te verstrekken of het onder hun toezicht te laten verstrekken hetzij door een onderwijzer van de inrichting, indien hij daarin toestemt, hetzij door een persoon die door de inrichtende macht daartoe wordt aanvaard.

De inspectie van de godsdienstcursussen in de onderwijsinrichtingen van de Staat wordt verricht door afgevaardigden van de hoofden der erediensten, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële onderwijsinrichtingen, wordt de inspectie van het godsdienstonderricht verricht door afgevaardigden van de hoofden der erediensten. Die afgevaardigden vervullen hun opdracht onder de bij koninklijk besluit te bepalen voorwaarden.

De hoofden van de erediensten geven kennis van de benoeming van hun afgevaardigden aan de Minister van Openbaar Onderwijs, die, na daarvan akte te hebben verleend, de nodige inlichtingen aan de betrokken besturen en aan de bevoegde inspecteurs van het Rijksonderwijs doet toekomen.

Ieder jaar zendt het hoofd van elke eredienst in de maand oktober aan de Minister van Openbaar Onderwijs een omstandig verslag over de wijze waarop het godsdienstonderricht in deze inrichtingen gegeven wordt.

Artikel 10.

Dit artikel voert een dubbele prioriteit in met het oog op de benoeming tot leraar in de niet-confessionele zedenleer :

- 1° de kandidaat die houder is van een diploma van het officieel onderwijs heeft voorrang boven een kandidaat die houder is van een diploma van het vrij onderwijs ;
- 2° onder de houders van een diploma van het officieel onderwijs heeft de kandidaat die een cursus zedenleer heeft gevolgd voorrang boven hen die zulke cursus niet hebben gevolgd.

Deze gedachte kan beter als volgt worden uitgedrukt :

"Artikel 10.-

§ 1. In het lager onderwijs wordt de cursus in de niet-confessionele zedenleer bij voorrang opgedragen aan houders van een diploma dat door een officiële onderwijsinrichting is uitgereikt. Onder hen wordt de voorkeur gegeven aan degenen die deze cursus in de zedenleer hebben gevolgd".

Luidens het tweede lid van dezelfde paragraaf wordt de cursus in de niet-confessionele zedenleer in het secundair onderwijs bij voorrang opgedragen aan een houder van een diploma van geaggregeerde dat door een niet-confessionele inrichting is uitgereikt.

.../...

Volgens het gedeelte van de memorie van toelichting waarin de artikelen worden toegelicht, is de vervanging van de graad van "geaggregeerde in de wijsbegeerte", die in het schoolpact voorkwam, door de graad van "geaggregeerde" hierdoor te verantwoorden, dat men de regenten niet wil uitsluiten. Op die wijze echter kent de Regering aan tal van gediplomeerden prioriteit toe. Er bestaan immers velerlei titels van geaggregeerde : geaggregeerde van het lager secundair onderwijs (middelbaar onderwijs en technisch onderwijs), geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs, geaggregeerde van het hoger secundair onderwijs voor handelswetenschappen, geaggregeerde van het hoger onderwijs, geaggregeerde van het middelbaar onderwijs van de hogere graad voor de lichamelijke opvoeding. Bovendien zijn sommige van deze graden nog in categorieën onderverdeeld. Zo zijn er geaggregeerden van het hoger secundair onderwijs voor de wetenschappen en voor de letteren en wijsbegeerte (artikel 1 van de gecoördineerde wetten op de academische graden en het programma der universitaire examens); er zijn geaggregeerden van het lager secundair onderwijs voor de algemene vakken (artikel 1 van de wet van 10 april 1958 tot wijziging van de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs en van de gecoördineerde wetten op het toekennen van de academische graden en het programma van de universitaire examens). Aangezien het niet de bedoeling van de Regering is om het even welke geaggregeerde, ongeacht zijn titel en zijn specialiteit, de zedenleer te laten onderwijzen, behoort de tekst op dit punt te worden verduidelijkt.

.../...

Artikel 10, § 2, zal ook moeten worden omgewerkt aan de hand van de verduidelijkingen die in § 1 moeten worden aangebracht.

Artikel 10, § 2, tweede lid, stelt een voorwaarde voor benoeming tot inspecteur over de niet-confessionele zedenleer in het gesubsidieerd lager onderwijs : houder zijn van een diploma van geaggregeerde of geslaagd zijn voor het examen van kantonnaal inspecteur. De term "bovendien" wijst erop, dat deze benoemingsvoorwaarde als een bijkomende voorwaarde geldt, terwijl het desbetreffende lid volgt op een bepaling die essentieel tot doel heeft een voorrang inzake benoeming vast te stellen. Het gaat hier om een tweeledige gedachtengang. Wanneer namelijk de titel van geaggregeerde wordt geëist voor een benoeming, dan kunnen kandidaten die deze titel niet bezitten, in geen geval benoemd worden; anders staat het wanneer de titel van geaggregeerde alleen maar voorrang verleent. Bij de herziening van dit artikel ware op deze opmerking te letten.

Artikel 11.

Het begin van het tweede lid van dit artikel kan beter als volgt worden gelezen :

"In het secundair onderwijs wordt dit cijfer niet opgenomen in ...".

.../...

In de Nederlandse versie van hetzelfde artikel vervange men in het tweede lid "bijzondere" door "afzonderlijke" en in het derde lid "herexamen" door "tweede examen".

+
+ +

Artikel 12.

Het eerste en het derde lid van dit artikel kunnen beter als volgt worden gelezen :

"Het bewaarschool-, lager en secundair onderwijs is kosteloos in inrichtingen van de Staat en in inrichtingen die de Staat krachtens deze wet subsidieert.

...

In het bewaarschool- en het lager onderwijs worden leerboeken en schoolbehoeften kosteloos verstrekt".

In de Nederlandse versie van het tweede lid vervange men bovendien het woord "ingevorderd" door "geïnd".

.../...

Artikel 13.

De inleidende volzin van dit artikel behoort als volgt te worden gesteld :

"Artikel 4, 3°, van de wet van 22 april 1958 tot oprichting van een fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van het Rijk en van een fonds voor hoger-onderwijsgebouwen en studentenverblijven van het Rijk, wordt door de volgende bepaling vervangen :
...".

Artikel 14.

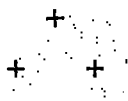
Voorgesteld wordt de inleiding van dit artikel in de Franse tekst als volgt te lezen :

"Il est inséré dans la même loi un article 6bis ainsi conçu : ...".

In het Nederlands leze men het nieuwe artikel 6bis als volgt :

"In dezelfde wet wordt een artikel 6bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

"Artikel 6bis. - Tot wanneer de vrije keuze in alle gewesten van het land werkelijk verzekerd is, worden jaarlijks 20 inrichtingen voor secundair onderwijs, 16 internaten, 30 voorbereidende afdelingen en autonome lagere scholen van de Staat opgericht".

Artikel 15.

Volgens dit artikel bestaan de inkomsten van het fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van het Rijk - indien men uitzondering maakt voor het eventueel kredietoverschot waarvan sprake is in artikel 7, 1°, van de wet van 22 april 1958 en dat in het fonds bij zijn oprichting in 1958 is opgegaan - uit twee jaarlijkse dotaties waaraan de wet een welomschreven bestemming geeft. De eerste dotatie is bestemd voor het in het nieuwe artikel 6bis van de wet van 22 april 1958 bedoelde programma voor het bouwen van scholen en internaten. De tweede moet dienen voor verbetering en uitbreiding van bestaande onderwijsinrichtingen. De gemachtigde van de Minister heeft meegedeeld, dat dit krediet ook moet dienen "voor verbetering en uitbreiding van gebouwen in schoolverband, zoals diensten voor beroepsoriëntering, psychisch-medische-sociale centra enz. ...". Daarom stelt de Raad van State voor, zowel om deze bedoeling tot uitdrukking te brengen als ter wille van de overeenstemming met artikel 1 van de wet van 22 april 1958, de zinsnede "voor de verbetering en uitbreiding van de bestaande onderwijsinrichtingen" te vervangen door "voor de modernisering, de vergroting en de geschiktmaking van de in artikel 1, a, bedoelde inrichtingen".

Aangezien de wet zodoende heeft bepaald hoe de ter beschikking van het fonds gestelde inkomsten moeten worden gebruikt, blijft er theoretisch geen krediet meer over voor het bouwen van andere inrichtingen dan waarvan sprake is in het nieuwe artikel 6bis.

.../...

Derhalve kan de bepaling van het ontwerp, volgens welke "deze kredieten (het betreft alle ter beschikking van het fonds gestelde kredieten) gescheiden zijn van die welke bestemd zijn voor de psycho-medisch-sociaal centra", geen enkele betekenis hebben.

Ook is het de vraag, of de laatste twee alinea's van artikel 7 van de wet van 22 april 1958 betreffende de verdeling van het jaarlijks krediet onder de verschillende onderwijstakken en de sector der gebouwen in schoolverband, nog enige zin hebben. Deze verdeling lijkt immers nog alleen mogelijk te zijn voor het krediet van 600 miljoen, vermits de ontworpen wet zelf beslist over de aanwending van het krediet van 1 miljard 100 miljoen frank.

Artikel 15 van het ontwerp bepaalt nog, dat het krediet van 1 miljard 700 miljoen frank, dat elk jaar ter beschikking van het fonds wordt gesteld, bij voorrang wordt uitgetrokken op elke buitengewone begroting. Er is geen "buitengewone begroting", maar de begroting van ieder departement bevat een titel voor de "buitengewone uitgaven". Er ware dus nader aan te geven, op de begroting van welk Ministerie de kredieten zullen worden uitgetrokken.

Waar het ontwerp anderzijds bepaalt, dat het krediet bij voorrang wordt uitgetrokken en dat het even onaantastbaar wordt geacht als de kredieten die bestemd zijn voor de werkingsuitgaven van de Staat, neemt het de bewoordingen over van een bepaling uit het schoolpact (artikel 12). Kan een zodanige verklaring de openbare

verantwoordelijkheid van de ondertekenaars van het pact in het gedrang brengen, de Wetgevende Kamers kan zij niet binden wanneer deze moeten stemmen over toekomstige begrotingen ; bovendien zijn de werkingsuitgaven van de Staat in rechte niet zo onaantastbaar als het ontwerp zegt.

Een soortgelijke opmerking moet worden gemaakt in verband met de bepaling dat "de modaliteiten van de aanpassing van het krediet van 1 miljard 700 miljoen frank bij koninklijk besluit worden vastgesteld". Het spreekt vanzelf dat dit besluit, hetwelk een door de Regering bij het overleggen van haar begrotingsontwerpen te volgen gedragsregel kan opleggen, de Wetgevende Kamers niet bindt.

+

+ +

Krachtens artikel 8 van de wet van 22 april 1958 werden de kredieten van het fonds "ter beschikking gesteld van de Minister van Openbare Werken door de overschrijving op een bijzonder artikel, op de begroting ingeschreven voor orde". Het ontwerp heft deze bepaling op en zegt dat de dotatie van het fonds moet worden overgedragen op een bijzondere rekening bij de Nationale Bank, waarover de Minister van Openbaar Onderwijs de beschikking heeft. Wil de Regering op die wijze het fonds behouden voor eventuele schatkistmoeilijkheden, zij heeft hoegenaamd niet de bedoeling het aan het toezicht van het Rekenhof te onttrekken. De ordonnanties die ten bezware van de bankrekening worden uitgegeven, zullen overeenkomstig artikel 17 van de wet van 15 mei 1846 aan het voorafgaand visum van het Rekenhof worden onderworpen.

.../...

Artikel 16.

Dit artikel strekt ertoe artikel 17 van de wet van 22 april 1958 door een nieuwe tekst te vervangen, doch alleen in zoverre het betrekking heeft op het "fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband".

Het eenvoudigste ware, artikel 17 van de genoemde wet door een nieuwe tekst te vervangen, als volgt :

"Ieder jaar, vóór 31 maart, brengt de Minister van Openbaar Onderwijs verslag uit bij de Kamers over het gebruik van de kredieten van het fonds voor schoolgebouwen en gebouwen in schoolverband van de Staat over het afgelopen dienstjaar.

Jaarlijks geeft de Regering aan de Kamers rekenschap van de uitvoering van deze wet, wat het fonds voor hoger-onderwijsgebouwen en studentenverblijven van de Staat betreft".

+
+ +

Artikel 17.

Hier moet worden aangegeven op welke begroting het desbetreffende krediet zal worden uitgetrokken.

.../...

Voorgesteld wordt :

"Een bijzonder en jaarlijks krediet van 200 miljoen wordt vier jaar lang op de begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs uitgetrokken om in de huidige behoeften van de onderwijsinrichtingen van de Staat inzake leermiddelen, meubilair, uitrusting en machines te voorzien".

Artikelen 18 tot 22.

Deze artikelen regelen de organisatie van het "fonds voor provinciale en gemeentelijke schoolgebouwen" dat dient om de bouw, de modernisering, de vergroting en de inrichting van de provinciale en gemeentelijke inrichtingen te subsidiëren. Hierbij is het volgende op te merken :

1. Het ontwerp zegt niet uitdrukkelijk op welke begroting de jaarlijkse dotatie van 600 miljoen zal voorkomen.
2. Als enig beheerder van het fonds wordt de Minister van Openbaar Onderwijs genoemd, terwijl de Minister van Openbare Werken een aanzienlijk aandeel in dit beheer heeft en onder meer met de vereffening van de toelagen is belast. Betekent dit dat deze Minister meteen de ordonnateur van de uitgaven zal zijn ?
3. Artikel 22 belast de Minister van Openbaar Onderwijs met het opmaken van de ontwerp-begroting van het fonds en bepaalt dat niet gebruikte kredieten op de begroting van het volgende dienstjaar worden overgebracht.

.../...

Een begroting is een akte die inkomsten en uitgaven voor een bepaald tijdvak voorziet en toestaat; de gebruikte bewoordingen zijn hier dus niet dienstig want het gaat om een fonds dat door een vaste jaarlijkse dotatie wordt gestijfd, waarbij dan nog komen de ongebruikte kredieten van het vorige jaar.

Artikel 23.

De Raad van State stelt voor dit artikel een nieuwe tekst voor, die uitgaat van de onderstaande overwegingen :

1. Artikel 23, § 1, van het ontwerp bepaalt :
"In het bewaarschoolonderwijs en het lager onderwijs blijven de huidige voorschriften betreffende de opneming in de toelageregeling behouden". Deze regelen nu worden door het ontwerp opgeheven, zodat de bepaling onbruikbaar wordt.

Indien de Regering, zoals de gemachtigde van de Minister heeft verklaard, het zo bedoelt dat bewaarscholen en lagere scholen in wording niet aan de in artikel 23, § 1, van het ontwerp omschreven subsidieregeling onderworpen zijn, maar vanaf hun oprichting recht op toelagen hebben als zij aan de in artikel 23, § 2, gestelde eisen voldoen, dan behoort deze bedoeling duidelijk tot uiting te komen.

.../...

2. Het ontwerp voert twee verschillende subsidie-regelingen in, één voor volledige inrichtingen en volledige afdelingen, en één voor inrichtingen in wording. Dit onderscheid moet scherper worden gesteld.

3. Om te kunnen gesubsidieerd worden, moeten volledige en onvolledige inrichtingen voldoen aan een geheel van voorwaarden, die in artikel 23, § 2, zijn vastgesteld.

Het ontwerp spreekt echter niet van een voorwaarde die impliciet uit de tekst volgt en die uiteraard alleen maar op volledige inrichtingen of volledige afdelingen toepassing kan vinden : de verplichting gehomologeerde diploma's uit te reiken. Als deze eis wordt gesteld, en hij wordt het volgens de gemachtigde van de Minister, dan moet hij uitdrukkelijk worden verwoord.

4. Hebben volledige inrichtingen recht op toelagen zodra zij aan de gestelde voorwaarden voldoen, inrichtingen in wording hebben dit niet. De Minister beschikt over een soevereine beoordelingsbevoegdheid wanneer hij, na een jaar werking en na advies van de inspectie, over de uitkering der toelagen te beslissen heeft.

Maar als deze toelagen eenmaal zijn toegestaan, worden zij automatisch vernieuwd mits de inrichting in wording voldoet aan de voor volledige inrichtingen gestelde eisen, met uitzondering van de eisen

.../...

betreffende het afgeven van gehomologeerde diploma's. Deze toestand duurt tot "op het ogenblik dat de diploma's voor homologatie in aanmerking komen of het ogenblik dat de inrichting diploma's aflevert overeenkomstig de reglementaire voorschriften". Van dan af, is de inrichting onderworpen aan de regeling die voor volledige inrichtingen geldt.

5. Artikel 27, 4°, bepaalt : "De op het Rijkspersoneel toepasselijke regeling inzake controle door de administratieve gezondheidsdienst wordt uitgebreid tot het in de toelageregeling opgenomen personeel, daar waar een dergelijke controle door de Staat nog niet is ingevoerd"; die bepaling behoort eerder in artikel 23 te staan, want zij stelt een van de eisen waaraan een inrichting moet voldoen om in de subsidieregeling te worden opgenomen.

6. Artikel 23, § 1, tweede lid, betreffende de organisatie van een homologatieregeling, is niet op zijn plaats in het hoofdstuk "Gesubsidieerde inrichtingen". Die regeling geldt immers voor alle onderwijsinrichtingen.

De Raad van State stelt voor, aan de homologatie een afzonderlijk hoofdstuk te wijden, voor hoofdstuk IV.

.../...

De voor artikel 23 voorgestelde tekst is dan :

"Artikel 23.-

§ 1. Volledige inrichtingen of volledige afdelingen voor bewaarschool-, lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs worden gesubsidieerd indien zij :

- 1° gehomologeerde diploma's van middelbaar, normaal- of technisch onderwijs dan wel diploma's of getuigschriften van lager en kunstonderwijs uitreiken overeenkomstig de voorschriften van de verordeningen ;
- 2° zich gedragen naar de bepalingen van de wetten en verordeningen betreffende de inrichting van de studiën en de taalregeling;
- 3° een structuur aannemen die in het onderwijs van de Staat bestaat of die goedgekeurd is door de Minister van Openbaar Onderwijs;
- 4° een leerplan in acht nemen dat overeenstemt met de wettelijke voorschriften of dat door de Minister van Openbaar Onderwijs is goedgekeurd ;
- 5° zich aan de door de Koning ingerichte controle en inspectie onderwerpen. Deze inspectie heeft in het bijzonder betrekking op de onderwezen vakken, het peil van de studiën en de toepassing van de taalwetten, met uitsluiting van de pedagogische methodes;

.../...

- 6° ingericht zijn door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die de gehele verantwoordelijkheid ervoor op zich neemt ;
- 7° per klas, afdeling, graad of andere onderverdeling het minimumaantal leerlingen tellen, bepaald bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit, behoudens vrijstelling door de Minister van Openbaar Onderwijs verleend wegens bijzondere en uitzonderlijke omstandigheden ;
- 8° gevestigd zijn in lokalen die aan de voorwaarden inzake hygiëne en gezondheid voldoen ;
- 9° beschikken over de leermiddelen en de schooluitrusting die aan de pedagogische vereisten beantwoorden ;
- 10° een pedagogisch geheel vormen, dat gevestigd is in een zelfde gebouwencomplex of in elk geval in een zelfde gemeente of agglomeratie, behoudens afwijking die de Koning in uitzonderingsgevallen toestaat ;
- 11° hun personeel aan dezelfde geneeskundige controle als het personeel van het onderwijs van de Staat onderwerpen en geen leden van het personeel in dienst houden, die gevaar kunnen opleveren voor de gezondheid der leerlingen ;
- 12° zich gedragen naar de vacantie- en verlofregeling die bij toepassing van artikel 7 van deze wet zal worden ingericht.

.../...

§ 2. Inrichtingen en afdelingen voor middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs, die in wording zijn, kunnen, na één jaar werking, op advies van de inspectie-diensten, in de subsidieregeling worden opgenomen indien zij voldoen aan de in § 1, nrs 2 tot 12, gestelde voorwaarden.

Blijven die voorwaarden in acht genomen, dan wordt de opneming in de subsidieregeling verlengd totdat de diploma's voor homologatie in aanmerking komen of totdat de inrichting diploma's uitreikt overeenkomstig reglementaire voorschriften.

Inrichtingen en afdelingen voor bewaarschool- en lager onderwijs die in wording zijn, worden gesubsidieerd indien zij voldoen aan de in § 1 onder nrs 2 tot 12 gestelde voorwaarden.

§ 3. Wanneer een inrichting of een afdeling niet langer aan de in § 1 gestelde voorwaarden voldoet, worden de toelagen bij ministeriële beslissing ingetrokken. Deze beslissing heeft uitwerking vanaf de datum van kennisgeving.

De toelagen worden opnieuw verleend zodra opnieuw aan de voorwaarden wordt voldaan".

.../...

Het nieuw voorgestelde hoofdstuk kan als volgt worden gelezen :

"HOOFDSTUK ... - HOMOLOGATIE.

Artikel ...

Door de Koning zal een homologatiestelsel ingevoerd worden in het normaal- en het technisch normaal-onderwijs, in het middelbaar onderwijs van de lagere graad en in het technisch onderwijs. In het normaal- en het technisch normaalonderwijs zal het afgestemd worden op het huidige homologatiestelsel in het middelbaar onderwijs".

Artikel 24.-

In artikel 24 leze men in de Franse versie :
"les frais de l'instruction donnée ...".

De woorden "de personen die ze hebben opgericht of de verantwoordelijkheid er voor op zich hebben genomen" vervange men door "de inrichtende machten", althans voor zover van deze uitdrukking een definitie wordt gegeven, zoals de Raad heeft voorgesteld.

Voorts vervange men in het tweede lid de woorden "wettelijke en reglementaire" door "bij wet en verordening gestelde" en in het derde lid de woorden "voorwaarden, voorzien in artikel 33" door "in artikel 33 bepaalde voorwaarden".

+

+ +

.../...

Artikel 25.

Artikel 25 verplicht aan de inrichtende machten van gesubsidieerde inrichtingen hun lekenpersoneel bezoldigingen te verlenen gelijk aan die welke de Staat aan zijn personeel uitbetaalt.

Zo gesteld, zal deze regel gemakkelijk toegepast kunnen worden op het in het eerste lid van artikel 28 bedoelde personeel, dus op houders van bevoegdheidsbewijzen, zoals die voor dezelfde functie in het onderwijs van de Staat zijn vereist, en voor wie de weddetoelage gelijk is aan de wedde die de Staat aan zijn personeel verleent.

Moeilijkheden in de toepassing, en zelfs in de interpretatie zullen zich echter voordoen zodra het zaak zal zijn, die regel op het in het tweede lid van artikel 28 bedoelde personeel toe te passen, dus op diegenen die, zonder de vereiste bevoegdheidsbewijzen te bezitten, houder zijn van andere bevoegdheidsbewijzen die de Koning voldoende acht, en voor wie de volgens bijzondere maatstaven vastgestelde weddetoelage niet altijd, en zelfs niet zo vaak, gelijk zal zijn aan de wedde die de Staat aan zijn personeel met dezelfde functie verleent.

Voor het geval van het in het tweede lid van artikel 28 bedoelde personeel lijkt men te kunnen volstaan met de eis, dat gesubsidieerde inrichtingen verplicht zijn een bezoldiging uit te keren gelijk aan de weddetoelage die voor de betrokkenen wordt toegekend.

Artikel 26.

Al worden weddetoelagen rechtstreeks aan het personeel uitbetaald, zij blijven niettemin toelagen die voor de inrichting zijn bestemd; het eerste lid van artikel 26 leze men daarom als volgt :

"Weddetoelagen worden voor de leden van het directie- en onderwijzend personeel en voor studiemeesters-opvoeders verleend. Zij worden niet verleend voor studiemeesters van internaten".

De woorden "directie- en onderwijzend personeel" moeten worden omschreven, vooral omdat nu reeds uiteenlopende wettelijke definities voorhanden zijn. Huismeeesters bijvoorbeeld worden door artikel 9 van de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs bij het onderwijzend personeel ingedeeld, en in artikel 12 van de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs uit die categorie gelicht (wet van 10 april 1958). Volgens diezelfde wet behoren studiemeesters van hun kant tot het opvoedend hulppersoneel.

De geldende normen waarop, naar de gemachtigde van de Minister verklaart, te subsidiëren prestaties zullen worden vastgesteld, zijn onder meer : het koninklijk besluit van 11 maart 1954 houdende regeling van de oprichting en de splitsing van klassen in het normaalonderwijs en het besluit van de Regent van 1 maart 1949 tot vaststelling van de voorwaarden inzake oprichting, instandhouding en afschaffing van klassen en studieafdelingen in de Rijksinrichtingen voor middelbaar

.../...

onderwijs, gewijzigd bij de koninklijke besluiten van 10 oktober 1957 en 23 oktober 1958 ; voor de andere takken van onderwijs ontbreken die normen vooralsnog ; zij behoren te worden vastgesteld.

Het is de Raad van State niet duidelijk in hoever die normen zullen verschillen van de in Ministerraad overlegde besluiten die blijkens artikel 23, § 2, 5, zoals het in de ontleding van de artikelen is gecommentarieerd, gemeenschappelijke normen inzake schoolbevolking zullen vaststellen voor het onderwijs van de Staat, van provincies, van gemeenten en van gesubsidieerde vrije inrichtingen.

In de Franse versie vervange men alleszins de woorden "en vigueur dans" door "applicables à", en de Nederlandse tekst van de slotzin leze men als volgt : "De te subsidiëren prestaties worden bepaald op grondslag van de normen die in het onderwijs van de Staat gelden voor dezelfde onderwijsgraad, behalve wat de studiemeesters-opvoeders betreft, voor wie de normen verdubbeld worden".

Artikel 27.

Het bepaalde in het vierde lid van dit artikel : "De op het Rijkspersoneel toepasselijke regelen inzake controle door de administratieve gezondheidsdienst worden uitgebreid tot het in de subsidieregeling opgenomen personeel", zou beter op de plaats zijn in artikel 23. De verplichting voor de inrichtingen, hun personeel aan dezelfde gezondheidscontrole als het Rijkspersoneel te onderwerpen, zou zich voordoen als een voorwaarde voor het verlenen van toelagen.

Artikel 27 zegt niet in wiens handen de eed moet worden afgelegd.

Voorts vervange men onder 3° "bekwaamheidsbewijzen" door "bevoegdheidsbewijzen" en onder 5° "luidens de bewoordingen bepaald door" door "zoals hij is bepaald in".

+
+ +

Artikel 28.

De bezoldiging die een lid van het personeel van het privé-onderwijs zou ontvangen als hij een ambt in het Rijksonderwijs uitoefende, zou "wedde" en niet "weddebezoldiging" heten. Aangezien "weddebezoldiging", volgens de gemachtigde van de Minister, geen bijzondere betekenis heeft, kan zij in artikel 28, eerste lid, door "wedde" worden vervangen.

.../...

Als men in het eerste en het tweede lid van hetzelfde artikel het woord "personeelsleden" door "lekenpersoneel" verving, zou men in artikel 29 kunnen afzien van het inleidende "bij afwijking van artikel 28".

Voorts vervange men "in het algemeen of in het bijzonder" door "bij verordening of bij bijzonder besluit".

De volgende Nederlandse redactie wordt voor dit artikel aanbevolen :

"Artikel 28.-

Voor het lekenpersoneel dat in het bezit is van de bevoegdheidsbewijzen, vereist voor dezelfde functie in het onderwijs van de Staat, is de activiteitsweddetoelage gelijk aan de wedde, verhoogd met de verschillende vergoedingen waarop de betrokkene aanspraak zou hebben, indien hij tot het onderwijzend Rijkspersoneel behoorde.

Voor het lekenpersoneel dat niet in het bezit is van andere bevoegdheidsbewijzen die Hij voldoende acht, bepaalt de Koning, bij verordening of bij bijzonder besluit, de wijze waarop de weddetoelagen worden vastgesteld".

.../...

Artikel 29.

De bepalingen betreffende de weddetoelage voor priesters en kloosterlingen (artikelen 29 en 40 van het ontwerp) kunnen in artikel 29 worden samengebracht.

Ten onrechte zegt artikel 29, dat de betrokkene aanspraak op bezoldigingen zou hebben indien hij leek was, want de weddetoelage is aan de inrichting verschuldigd. De Raad van State stelt de volgende tekst voor :

"De weddetoelage van priesters of kloosterlingen die tot het middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs behoren, is gelijk aan de laagste weddetoelage die zou worden uitgekeerd indien de betrokkene leek was.

Deze weddetoelage wordt ~~na~~ vijftien jaar dienst in het onderwijs met 15 t.h. verhoogd.

De weddetoelage van priesters of kloosterlingen die tot het lager en bewaarschoolonderwijs behoren, is gelijk aan 60 t.h. van de weddetoelage die zou worden uitgekeerd indien de betrokkene leek was".

Artikel 30.

Volgens de gemachtigde van de Minister zou dit artikel niet alleen de toestand van zieke of bevalen leerkrachten van het gesubsidiërd onderwijs, maar ook de uitkering van weddetoelagen voor plaatsvervangingen

.../...

de waarnemers moeten regelen. Deze laatste bedoeling komt in de voorgestelde tekst echter hoegenaamd niet tot uiting.

Voorts is het niet denkbaar, dat leerkrachten in gesubsidieerde inrichtingen onder dezelfde ziekte- of bevallingsregelen als het Rijkspersoneel zouden staan. Men kan immers geen regelen van disponibiliteit wegens ziekte toepassen op personeel dat zich niet in statutair verband bevindt.

Wellicht bedoelt de Regering alleen, dat de inrichtingen voor hun zieke of bevallen leerkrachten een weddetoelage zullen ontvangen die gelijk is aan de bezoldiging welke de Staat onder dezelfde omstandigheden aan zijn onderwijzend personeel uitkeert. Indien dit zo is, moet het artikel anders worden geredigeerd.

Artikel 31.

In het derde lid van dit artikel vervange men in de Franse tekst "niveau" door "degré", terwille van de gebruikelijke terminologie voor het technisch onderwijs (artikel 12 van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs) en, steeds in de Franse tekst, in het vierde lid, het woord "index" door "indice".

De Nederlandse versie van dit artikel ware als volgt te lezen :

"Artikel 31.-

Jaarlijks worden forfaitaire werkingstoelagen verleend om de kosten te dekken, die verbonden zijn aan

de werking van de inrichting, zoals verwarming, verlichting, drijfkracht, water- en gasvoorziening, bevoorradings, grondstoffen, bureaunkosten, prijsuitdeling, huur, vernieuwing, onderhoud en schoonmaken van lokalen, van meubilair, van materieel, van gereedschap, van bibliotheek en van laboratoria, vervoer en verzekering van de leerlingen, schoolreizen.

Het bedrag der toelagen, verleend per regelmatige leerling, bedraagt :

750 frank voor het bewaarschoolonderwijs,
1.000 frank voor het lager onderwijs,
3.250 frank voor het middelbaar onderwijs,
3.750 frank voor het normaalonderwijs.

Voor het technisch onderwijs en het kunstonderwijs wordt het bedrag per graad en per afdeling van onderwijs door de Koning vastgesteld. Het gaat van 3.250 frank tot 4.250 frank voor het onderwijs met volledig leerplan en mag voor het onderwijs met beperkt leerplan niet hoger zijn dan 900 frank. Het bedrag van deze toelagen, dat overeenstemt met de huidige levensstandaard, wordt volgens de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verhoogd of verminderd onder de voorwaarden bepaald bij koninklijk besluit".

Artikel 32.

De eerste zin van het eerste lid van dit artikel luidt als volgt : "Onverminderd de afwijkende bepalingen voorzien in de huidige wet wordt de financiële

.../...

tussenkomst van de provincies en de gemeenten ten bate van het privé-onderwijs beperkt tot het gezondheids-toezicht en de aan de leerlingen verleende sociale voordelen".

De hier bedoelde afwijkende bepalingen zijn die van de nieuwe artikelen 32, § 2, en 69, § 1, welke door de artikelen 38 en 40 van het ontwerp in de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs worden ingevoegd.

Duidelijkheidshalve wordt de volgende tekst voorgesteld :

"Onverminderd de bepalingen van artikel 32, § 2, en van artikel 69 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, wordt de financiële bijdrage van provincies en gemeenten in de kosten van het vrij onderwijs beperkt tot het gezondheidstoezicht en de aan de leerlingen verleende sociale voordelen".

De overige bepalingen van artikel 32 handelen over een ander onderwerp. Zij bepalen de regels die moeten worden gevolgd door provincies en gemeenten die een dienst voor gezondheidstoezicht inrichten of sociale voordelen aan leerlingen toekennen. Zij bepalen ook hoe het administratief toezicht op de ter zake door gemeent- en provincieraden genomen beslissingen wordt uitgeoefend. Deze beslissingen, die moeten worden medegedeeld aan de Minister van Openbare Werken, zijn geldig indien een koninklijk besluit ze niet "vernietigt".

.../...

Het ontwerp bepaalt niet binnen welke termijn de beslissing moet worden vernietigd noch de redenen die vernietiging kunnen verantwoorden. Aan de term "infirm" in de Franse versie hecht de Regering geen andere betekenis dan die van het woord "annuler".

De Raad van State stelt voor, deze andere bepalingen van artikel 32 in een afzonderlijke paragraaf op te nemen, de gewone terminologie inzake overheidstoezicht te gebruiken en de paragraaf als volgt te lezen :

"§ 2. Provincies en gemeenten die maatregelen nemen inzake gezondheidstoezicht of sociale voordelen aan de leerlingen verlenen, mogen geen onderscheid maken naargelang van de categorie van scholen welke deze kinderen bezoeken. Zij hebben evenwel geen verplichtingen tegenover kinderen die scholen van de Staat bezoeken.

De beslissingen van de provincie- en gemeenteraden worden aan de Minister van Openbaar Onderwijs medegedeeld; de Koning kan ze wegens overtreding van de wet of strijdigheid met het algemeen belang vernietigen binnen de termijn van ... dagen te rekenen van de mededeling".

Op te merken valt nog, dat artikel 32 niet op zijn plaats is in de afdeling werkingstoelagen. De Raad van State stelt voor het op te nemen in een nieuwe afdeling van hoofdstuk V, onder het opschrift "Financiële bijdrage van provincies en gemeenten".

+

+ +

.../...

Artikelen 33 en 34.

Volgens de gemachtigde van de Minister worden de in dit artikel bedoelde uitrustingsstoelagen alleen verleend aan inrichtingen die aan de bij wet en verordening vastgestelde voorwaarden voldoen; het verdient aanbeveling de tekst aldus te verduidelijken.

Bovendien kan van de artikelen 33 en 34 beter één artikel worden gemaakt.

Dit ware dan als volgt te lezen :

"Artikel 33.-

Binnen de grenzen van het daartoe jaarlijks op de begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs uitgetrokken krediet, verleent de Minister uitrustingsstoelagen aan de inrichtingen en afdelingen van het middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs die aan de bij wet en verordening vastgestelde voorwaarden voldoen, om hen te helpen bij hun uitrusting of om hun uitrusting in machines, gereedschap, toestellen en instrumenten voor werkplaatsen, laboratoria, enz... aan te vullen.

Het bedrag van deze uitrustingsstoelagen is gelijk aan 60 t.h. van de waarde van het materieel, dat is aangeschaft overeenkomstig door de Koning vastgestelde regelen.

De regelen voor de toekenning van deze toelagen worden vastgesteld bij in Ministerraad overlegd koninklijk besluit".

Artikel 36.

In het eerste lid kunnen de woorden "de overheid of de persoon die de inrichting heeft tot stand gebracht of die de verantwoordelijkheid ervoor op zich genomen heeft" worden vervangen door "inrichtende macht", indien van deze uitdrukking een definitie wordt gegeven, zoals de Raad van State heeft voorgesteld.

Het tweede en het derde lid behoren als volgt te worden gelezen :

"De Staat betaalt de weddetoelagen maandelijks en rechtstreeks aan de leden van het personeel van vrije inrichtingen. Te dien einde kan de Minister van Openbaar Onderwijs hen verplichten, op hun naam een postrekening te openen.

De regel van directe betaling van de weddetoelagen is niet toepasselijk op het kloosterlingenpersoneel dat in gemeenschap leeft".

Uit het feit, dat de regel van directe betaling van de weddetoelagen alleen op personeel van vrije inrichtingen toepassing vindt, schijnt te moeten worden afgeleid, dat de Staat de weddetoelagen zal betalen aan de machten die andere dan vrije scholen inrichten.

Artikel 37.

De in artikel 37 bedoelde controle moet, volgens de gemachtigde van de Minister, betrekking hebben op de aanwending van de werkings- en uitrustings-

toelage; in artikel 37 voege men derhalve de woorden "en uitrustingstoelagen" in na het woord "werkingstoelagen".

Voorgesteld wordt de Nederlandse versie van het artikel als volgt te lezen :

"Artikel 37.-

Werkingsstoelagen en uitrustingstoelagen moeten worden aangewend voor de schoolinrichtingen waaraan zij toegekend en uitbetaald worden.

De Koning bepaalt :

- 1° de wijze waarop de scholen hun aanvraag tot subsidiëring indienen;
- 2° de controlemaatregelen, inzonderheid wat de aanwending van deze toelagen betreft".

Artikelen 38 en 47.

Artikel 38 stelt nieuwe bepalingen in de plaats van artikel 32 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs.

Het nieuwe artikel 32, § 1, verklaart de bezoldigingsregeling van het personeel van het bewaarschool- en lager onderwijs van de Staat toepasselijk op het gemeentepersoneel. Aangezien er echter vooralsnog geen weddeschaal bestaat voor schoolhoofden van autonome lagere scholen van de Staat, kan die bepaling thans geen toepassing vinden op de gemeenteschoolhoofden. Daarom bepaalt artikel 47, dat zij bij wijze van

overgangsmaatregel de bestuursvergoeding zullen blijven genieten zoals deze vastgesteld is in het door het ontwerp op te heffen artikel 32, § 3, van de gecoördineerde wetten. Ten aanzien van schoolhoofden zal het nieuwe artikel 32, § 1, van de gecoördineerde wetten dus eerst uitwerking krijgen de dag dat de weddeschaal van de hoofden van lagere scholen van de Staat zal zijn vastgesteld.

In het nieuwe artikel 32, § 1, dienen, zoals de gemachtigde van de Minister toegeeft, de woorden "dat van kracht is voor" te worden vervangen door "die op ... toepassing vindt"; een betere lezing voor deze bepaling ware overigens :

"Artikel 32 wordt door de volgende bepaling vervangen :

"Artikel 32.-

§ 1. De gemeenteraad stelt de wedden van de onderwijzers, onderwijzeressen, bewaarschoolonderwijzeressen en schoolhoofden vast overeenkomstig de bezoldigingsregeling die op het personeel van het lager- en bewaarschoolonderwijs van de Staat toepassing vindt".

In verband met artikel 47 zijn twee opmerkingen te maken :

1° Dit artikel bepaalt dat de overgangsregeling voor gemeenteschoolhoofden zal duren totdat "het geldelijk statuut der leden van het onderwijzend personeel van het lager onderwijs wordt herzien". Dit tijdstip is niet nauwkeurig vastgesteld. Voorts heeft de gemachtigde van de Minister erop gewezen dat men niet nood-

zakelijk de herziening van het bezoldigingstatuut zal moeten afwachten, maar dat de overgangsregeling zal eindigen zodra de weddeschaal van de hoofden van autonome lagere scholen is vastgesteld.

2. Er is nog een bestuursvergoeding, die voor bewaarschoolonderwijzeressen-schoolhoofden is vastgesteld door artikel 36, 2°, van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, hetwelk volgens de gemachtigde van de Minister eveneens in de loop van de overgangsperiode toepassing zal vinden.

Met inachtneming van deze twee opmerkingen leze men artikel 47 als volgt :

"In afwijking van artikel 32, § 1, van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs zal de gemeenteraad de bestuursvergoeding blijven vaststellen overeenkomstig de vroegere artikelen 32, § 3, en 36, 2°, van dezelfde wetten, tot de dag van inwerkingtreding van het besluit houdende vaststelling van de weddeschalen van schoolhoofd van een lagere school en van schoolhoofd van een bewaarschool van de Staat".

+

+ +

Volgens de gemachtigde van de Minister kan de gemeentebijslag aan het personeel van gesubsidieerd vrij onderwijs alleen worden verleend als hij reeds aan het gemeentepersoneel is verleend. Dit is de betekenis van het bijwoord "ook" in § 2, eerste lid, van het nieuwe artikel 32. Deze gedachte zou beter tot uiting komen als de slotzin van deze alinea als volgt was gesteld :

.../...

"Indien hij deze bijslag verleent, kan hij hem ook aan het personeel van het gesubsidieerd vrij onderwijs toestaan".

De Nederlandse versie van de laatste twee leden van artikel 32, § 2, leze men als volgt :

"De gemeenten zijn gerangschikt volgens hun bevolkingscijfer, zoals dit uit het resultaat van de jongste algemene volkstelling blijkt.

In de klasse der gemeenten met meer dan 100.000 inwoners worden evenwel gerangschikt : de gemeente Oostende en de gemeenten die, wat het haardgeld of de standplaatstoelage betreft, worden geacht deel uit te maken van de agglomeraties Brussel, Antwerpen, Luik, Gent en Charleroi ".

Artikel 39.

Dit artikel is opgevat als een waarborg dat de nieuwe bezoldigingsregeling, vastgesteld door het nieuwe artikel 32, § 1, van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, geen afbreuk zal doen aan individueel verkregen toestanden van onderwijzers, bewaarschoolonderwijzeressen en schoolhoofden. Al staat dit artikel in een hoofdstuk gewijd aan wijzigingen in de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, toch dient het zich aan als een zelfstandige bepaling. Het lijkt raadzaam het rechtstreeks op te nemen in de gecoördineerde wetten, als een § 3 van het nieuwe artikel 32.

.../...

Onder "individueel verkregen toestand" verstaat de Regering, volgens de gemachtigde van de Minister, de globale wedde die onderwijzers en schoolhoofden bij de inwerkingtreding van de wet genieten, dus de wettelijke wedde, eventueel verhoogd met een gemeentebijslag.

Waar het ontwerp alleen maar bepaalt, dat individueel verkregen toestanden zullen worden geëerbiedigd zowel wat de wedde als wat de weddeschaalbeweging tijdens de loopbaan betreft, zegt het niet hoe de verkregen toestand moet worden geëerbiedigd en laat het ruimte voor meer dan één interpretatie. Moet de onderwijzer eens voor altijd tussen de oude en de nieuwe weddeschaal kiezen ? Of mag hij op enig tijdstip in zijn loopbaan vragen dat die van beide weddeschalen welke op dat tijdstip het gunstigst lijkt, op hem wordt toegepast ?

Nog andere vragen doen zich op : voor het bepalen van de "verkregen toestand" houdt men rekening met een eventuele gemeentebijslag; moet men dan bij het vergelijken van oude en nieuwe weddeschalen ook rekening houden met de bijslag die krachtens de nieuwe § 2 behouden mag blijven ?

Een stellige regel zou hier de voorkeur verdienen boven de beginselverklaring van het ontwerp.

Artikel 40.

De bepaling die artikel 40, § 1, in de plaats stelt van artikel 37 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, is in artikel 29 opgenomen, zodat artikel 40, § 1, kan vervallen.

In artikel 49, 9, moet dan ook voor de opheffing van artikel 37 worden gezorgd.

Artikel 40, § 2, dat artikel 40, § 1, wordt, leze men als volgt :

"Het opschrift van afdeling III, titel IV, wordt door het volgende opschrift vervangen : ...".

Artikel 40, § 3, dat artikel 40, § 2, wordt, ware overzichtelijker als volgt :

"1° In artikel 50, § 1 worden de woorden "in de godsdienst en de zedenleer" geschrapt.

2° Dezelfde paragraaf wordt met een tweede en een derde lid aangevuld, luidend als volgt : ...".

Artikel 40, § 4, dat artikel 40, § 3, wordt, leze men als volgt :

"In de artikelen 6, 51, § 1, 54, 55, 56, 62, 76, 79, § 1, en 80 worden de woorden "aangenomen en aanneembare scholen" vervangen door : "gesubsidieerde vrije scholen".

Artikel 40, § 5, dat artikel 40, § 4, wordt, leze men als volgt :

.../...

"Artikel 69, § 1, eerste tot derde lid, wordt door de volgende bepalingen vervangen :

"De provincie draagt de financiële last verbonden aan het kosteloos verstrekken van leerboeken en schoolbehoeften aan leerlingen, ook uit de vierde graad, van gesubsidieerde bewaarscholen en lagere scholen.

De Koning bepaalt jaarlijks en forfaitair het bedrag van de provinciebijdrage.

Deze wordt aan de gemeenten en aan de directies van vrije scholen uitgekeerd op door de schoolinspectie echt verklaarde staten".

Artikel 40, § 6, dat artikel 40, § 5, wordt, leze men als volgt :

"In artikel 79, § 1, wordt het woord "zedenleer" vervangen door "confessionele zedenleer".

Artikelen 41 en 48.

Artikel 41 bepaalt : "ieder personeelslid, in de toelageregeling opgenomen en in dienst op 1 september 1958 of na die datum in dienst getreden, mag zijn rechten op een pensioen ten laste van de Schat-

.../...

kist laten gelden wanneer hij zich in de voorwaarden bevindt vereist door de wet die op hem toepasselijk zou zijn indien hij tot het onderwijzend personeel van het Rijk zou behoren".

Zo geformuleerd, kan die bepaling geen toepassing vinden op personeel van gesubsidieerd onderwijs, want de wetgeving die op leden van dit personeel toepasselijk zou zijn als zij tot het onderwijzend personeel van het Rijk behoorden, zou hun het recht op pensioen alleen verlenen voor diensten, die zij ingevolge een ter uitvoering van de wetten gedane of van de Regering uitgaande benoeming hebben verricht en die de Schatkist bezoldigt (artikel 6 van de wet van 21 juli 1844).

De wetgeving ter zake van de pensioenen van onderwijzend personeel van het Rijk mag niet op het personeel van gesubsidieerd onderwijs worden toegepast, zonder vooraf aan de bijzondere toestand van dit personeel te zijn aangepast.

Daarbij komt dat de Regering, al heeft artikel 41 van het ontwerp uitwerking op 1 september 1958, niet voorstelt de bestaande wetsbepalingen op te heffen welke het pensioen van sommige leden van het personeel in het gesubsidieerd onderwijs regelen. Ze houdt dus twee tegenstrijdige pensioenregelingen in stand. En in plaats van artikel 41 onmiddellijk toepassing te doen vinden op de leden van het personeel van gesubsidieerd onderwijs, voor wie er nog geen wettelijke pen-

sioenregeling ten bezware van de Schatkist is, verklaart het op hen toepasselijk de wet van 30 januari 1954 tot regeling van de pensioenen der leden van het personeel van privé-inrichtingen voor technisch onderwijs (artikel 48).

Deze werkwijze wijst erop - en de gemachtigde van de Minister heeft dit bevestigd - dat men artikel 41 van het ontwerp niet vóór de algemene herziening van de pensioenregeling in werking wil stellen. In zijn huidige vorm kan dit artikel dus niets anders betekenen dan een belofte vanwege de wetgever, dat hij de pensioenregeling van het personeel in het gesubsidieerd onderwijs overeenkomstig het gestelde beginsel zal herzien.

Wenst men dit artikel toch in het ontwerp te behouden, dan behoort men in artikel 51 te zeggen dat het eerst de dag van de algemene herziening van de pensioenregeling in werking zal treden.

Bij artikel 48 zijn twee opmerkingen te maken :

1. Deze bepaling vindt toepassing op de "personeelsleden bedoeld in artikel 41 en die nog niet opgenomen zijn in de pensioenregeling ten laste van de Schatkist". Deze uitdrukking kan verwarring stichten. Men spreke liever van "leden van het personeel van het gesubsidieerd onderwijs voor wie de wet nog geen pensioenregeling ten laste van de Schatkist heeft ingesteld".

2. De pensioenregeling voor leden van het personeel van vrije inrichtingen voor technisch onderwijs is afgestemd op de structuur van het technisch onderwijs en

lijkt, zonder aanpassingsmaatregelen, moeilijk bruikbaar te zijn voor personeelscategorieën van andere onderwijssectoren.

Artikelen 42 tot 45.

De artikelen 42 tot 45 voeren een bijzondere, vooral tuchtrechtelijke procedure in voor overtredingen van het verbod een politieke activiteit te hebben of politieke propaganda te voeren in onderwijsinrichtingen en "dadens van oneerlijke concurrentie" te verrichten.

Naar de gemachtigde van de Minister heeft uitgelegd, bedoelt de Regering op dit gebied van de gewone tuchtprocedure af te wijken; de rechten van verdediging zullen voor de krachtens artikel 43 in te stellen commissie worden uitgeoefend en de beslissing, tuchtstraffen tegen leden van het personeel van gesubsidieerd onderwijs uit te spreken, zal uitgaan van de Minister van Openbaar Onderwijs, die de verantwoordelijke autoriteiten en personen zal verzoeken die maatregelen te nemen; willen dezen hun toelagen niet ingetrokken zien, dan blijft hun alleen over, een beslissing te nemen overeenkomstig het voorstel van de Minister.

Men moet echter aannemen dat het onderwijzend personeel van het Rijk evengoed als van het gesubsidieerd onderwijs, bij gebreke van afwijkende bepalingen alleen de straffen kunnen oplopen, die hun onderscheiden tuchtregeling voorschrijft.

.../...

De Raad van State stelt voor, de slotzin van artikel 42, eerste lid, met artikel 42, tweede lid, te verenigen in een nieuw tweede lid, als volgt :

"Iedere oneerlijke praktijk is ook verboden in de concurrentie onder deze inrichtingen. Propaganda voor een bepaald onderwijs moet objectief blijven en mag geen gebruikmaken van aanvallen tegen een ander onderwijs".

+

+ +

Voor artikel 43 wordt de volgende lezing aanbevolen :

"Artikel 43.-

Bij het Ministerie van Openbaar Onderwijs wordt een commissie ingesteld met als opdracht de overtredingen van het bepaalde in artikel 42 te onderzoeken en de te treffen maatregelen of sancties voor te stellen.

De Koning bepaalt de regelen betreffende de werkwijze en de procedure van de commissie, waarvan de leden worden gekozen uit in dienst zijnde, emeritus- of ere-magistraten. Hij bepaalt de duur van het mandaat der leden en stelt de vervangingsregelen vast".

+

+ +

.../...

Het is de taak van de Minister van Openbaar Onderwijs - naar zijn gemachtigde verklaart - uit te maken of hij een geval voor de commissie moet brengen. Dit moet duidelijk in artikel 44 worden gezegd. Voorgesteld wordt :

"Artikel 44.-

Wanneer de Minister van Openbaar Onderwijs kennis krijgt van overtredingen van het bepaalde in artikel 42, beslist hij of de zaak voor de in artikel 43 bedoelde commissie moet worden gebracht.

Op advies van deze commissie stelt hij aan de Koning voor, tuchtmaatregelen tegen leden van het personeel van het Rijk te nemen of neemt hij die zelf, en verzoekt hij de verantwoordelijke autoriteiten of personen, tegen leden van het personeel van het gesubsidieerd onderwijs de tuchtmaatregelen te treffen die hij dienstig acht".

+

+ +

Aangezien op tekortkoming aan de bepalingen die oneerlijke praktijken verbieden, geen straffen staan, kunnen in artikel 45 de woorden "onverminderd de strafvervolgingen waartoe zij aanleiding zal geven" achterwege blijven.

Een eenvoudiger lezing voor dit artikel ware :

.../...

"Artikel 45.-

Iedere overtreding van de bepalingen van dit hoofdstuk en de weigering, de door de Minister van Openbaar Onderwijs voorgeschreven tuchtmaatregelen te treffen, kunnen leiden tot gedeeltelijke of gehele, tijdelijke of definitieve, afschaffing van de werkingstoe-lagen voor de betrokken inrichting".

Artikel 46.

Dit artikel stelt paritaire comité's voor het gesubsidieerd onderwijs in en verklaart de meeste bepalingen van de besluitwet van 9 juni 1945 (artikelen 2 tot 8 en 10 tot 22) toepasselijk op de werking ervan.

Verschillende artikelen van die besluitwet nu lijken bezwaarlijk op paritaire onderwijscomité's toepasselijk te kunnen zijn. Het is onder meer de vraag, of zij behalve de beperkte bevoegdheid die artikel 46, § 4, hun toekent, ook de ruime bevoegdheid zullen ontvangen, die artikel 10 van de besluitwet van 9 juni 1945 aan de paritaire comité's voor nijverheid, handel of landbouw opdraagt.

In zake benoeming van de leden moet worden opgemerkt, dat hiervoor twee moeilijk overeen te brengen bepalingen gelden : artikel 46, § 2, eerste lid, van het ontwerp en artikel 8, tweede lid, van de besluitwet van 9 juni 1945, dat door artikel 46, § 3, van het ontwerp op de paritaire comité's van het gesubsidieerd onderwijs toepasselijk wordt verklaard.

Artikel 49.

Artikel 45 van de wet van 27 juli 1955 is in de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs, op het middelbaar onderwijs en op het normaalonderwijs onderscheidenlijk ingevoegd in de artikelen 71, 76 en 46. De gemachtigde van de Minister geeft toe, dat een onachtzaamheid oorzaak is dat het ontwerp deze bepaling wel opheft in de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs en op het middelbaar onderwijs, en niet voor het normaalonderwijs; artikel 49 - 7 behoort dus ook artikel 46 van de gecoördineerde wetten op het normaalonderwijs op te heffen.

Artikel 36 van de wet van 27 juli 1955 is in de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs, op het normaalonderwijs en op het technisch onderwijs onderscheidenlijk ingevoegd in de artikelen 55, 38 en 62. De gemachtigde van de Minister geeft toe dat een onachtzaamheid oorzaak is dat het ontwerp deze bepaling wel opheft in de gecoördineerde wetten op het middelbaar onderwijs en op het normaalonderwijs, en niet in de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs. Artikel 49 - 8 behoort dus ook artikel 62 van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs op te heffen.

Na de opheffing van de artikelen 39, 49, 51, 52 en 53 van de gecoördineerde wetten op het technisch onderwijs blijft er nog maar een zeer algemene omschrijving over van de bevoegdheid van de Hoge Raad voor het technisch onderwijs, die juist door verwijzing naar die artikelen was vastgelegd.

In artikel 49 - 9 moet ook worden opgeheven artikel 37 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs, en wel om de redenen uiteengezet bij de bespreking van artikel 40, § 1, van het ontwerp.

De vraag is ook of men het door artikel 1 van de wet van 17 maart 1958 vervangen artikel 7 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs niet moet opheffen : deze wetsbepaling, die de vacantie- en verlofregeling in het lager onderwijs bevat, is immers in strijd met artikel 7 van het ontwerp, volgens hetwelk "een koninklijk besluit op eenvormige wijze het stelsel regelt waardoor vrijaf gegeven wordt in het Rijksonderwijs en in het gesubsidieerd onderwijs".

Een andere oplossing zou zijn, de strekking van artikel 7 te beperken tot het onderwijs, dat geen lager onderwijs is.

Artikel 49 - 9 zou de volgende inhoud moeten hebben :

"9. De artikelen 16 tot 19, 33 tot 37, 38 gewijzigd bij de wet van 31 december 1957, 39 tot 45, 46 gewijzigd bij de wet van 17 maart 1958, 47 tot 49, 52, 53, 68, 70 gewijzigd bij de wet van 21 april 1958, 72, 73, 75, tweede lid, 77, 78 en 82 van de gecoördineerde wetten op het lager onderwijs van 20 augustus 1957".

Artikel 50.

Alles wijst erop dat men de redactie van de te coördineren wetten zal moeten kunnen wijzigen, niet alleen om de terminologie eenvormig te maken, maar ook om de bepalingen van die wetten onderling in overeen-

stemming te brengen. Het ware goed, dit in artikel 50, 3°, te zeggen, als volgt :

"3° de redactie van de te coördineren bepalingen wijzigen om onderlinge overeenstemming en eenvormigheid in de terminologie te bereiken".

Artikelen 51 en 52.

De volgorde van de bepalingen in hoofdstuk XIII, dat "Slotbepalingen" kan heten, dient te worden omgekeerd.

Daar de wetgeving aannemingscontracten alleen in het lager onderwijs kent, stelt de Raad van State voor, een omschrijving te gebruiken, die voor alle bedoelde gevallen kan dienen:

"Artikel 51.- (artikel 52 van het ontwerp)

De aannemingscontracten en alle andere contracten krachtens welke provincies en gemeenten inrichtingen voor vrij onderwijs subsidiëren, houden op van kracht te zijn vanaf 1 september 1958 voor het middelbaar, het normaal-, het technisch en het kunstonderwijs, en vanaf 1 januari 1959 voor het lager en bewaarschoolonderwijs".

Artikel 52 (artikel 51 van het ontwerp) moet eventueel de datum bepalen waarop de in artikel 41 aangekondigde pensioenregeling in werking zal treden.

Onder dit voorbehoud kan dit artikel als volgt worden gelezen :

"Deze wet heeft uitwerking met ingang van 1 september 1958, behalve :

1° artikel 31, dat uitwerking heeft met ingang van 1 januari 1959, voor zover betreft de werkingstoe-
lagen. te verlenen aan inrichtingen en inrichtings-
afdelingen voor lager en bewaarschoolonderwijs;

2° de artikelen 8, 12, derde lid, en 40, § 5, die op 1 september 1959 in werking treden".

+

+ +

Indieningsformulier en onderverdeling der hoofdstukken.

Het correcte indieningsformulier is :

"Onze Minister van Openbaar Onderwijs is ge-
last in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp
van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt : ...".

Onderverdelingen van hoofdstukken heten
"afdelingen"; een hoofdletter bovenaan is niet voldoen-
de.

OBSERVATIONS CONCERNANT LA TERMINOLOGIE
ET LES DEFINITIONS.

En raison du caractère organique du projet, les termes que celui-ci emploie et les définitions qu'il donne de certains d'entre eux revêtent une importance particulière.

C'est pourquoi il conviendrait, en premier lieu, d'éviter l'emploi de termes différents pour exprimer une seule et même notion. Ainsi, au lieu d'employer tantôt l'expression "enseignement libre", tantôt l'expression "enseignement privé", il faudrait opter pour l'une d'entre elles, de préférence "enseignement libre".

Dans un ordre d'idées voisin, il convient, semble-t-il, de se servir des termes "pouvoir organisateur", qui figurent notamment à l'article 6, partout où la même notion est exprimée par une périphrase, telle "autorité ou personne qui a créé l'établissement ou qui en a assumé - pris - la responsabilité" (articles 24 et 36), quitte à définir ces termes à l'article 2. A plus forte raison, quand un terme a fait l'objet d'une définition formelle, telle l'expression "école officielle", il faut se servir de celle-ci et ne plus recourir, comme le projet le fait dans les articles 8 et 9, aux éléments de la définition.

.../...

De leur côté, les définitions que l'article 2 donne de "l'école officielle" et de "l'école neutre" appellent les observations suivantes.

L'école officielle est, selon les termes du projet, celle qui est créée par l'Etat, les provinces, les communes, les associations de communes ou par toute autre personne publique.

L'expression "personne publique" n'est pas inconnue en doctrine où elle s'oppose à celle de "personne de droit privé" (BUTTGENBACH, WIGNY, VEDEL). D'autres auteurs ont recours à l'expression "personne morale de droit public" (A. de LAUBADERE). L'expression "personne publique" n'a toutefois pas de sens précis en droit positif et elle n'a pas de correspondant exact en néerlandais.

Si le législateur entend utiliser une expression qui ait une portée aussi large que la notion doctrinale de personne publique (Etat, province, commune, établissements publics), il semble préférable de recourir à l'expression "personne de droit public" - "publiekrechtelijk persoon".

D'après l'alinéa 2 du même article, les écoles sont réputées neutres lorsqu'elles respectent toutes les conceptions philosophiques ou religieuses des parents qui leur confient leurs enfants et qu'au moins deux tiers du personnel enseignant sont porteurs d'un diplôme de l'enseignement officiel et neutre.

D'après l'exposé des motifs, le projet définit l'école neutre "à l'effet d'assurer le libre choix des parents quant à l'enseignement à donner à leurs enfants". On est toutefois forcé de constater qu'en aucune de ses dispositions le projet ne fait usage de cette notion. On s'attendrait à la voir apparaître à l'article 4 à propos de l'exercice du libre choix des parents, mais cette disposition ne fait de distinction qu'entre l'enseignement non confessionnel et l'enseignement confessionnel.

S'il faut maintenir cette définition, il semble qu'il soit difficile de la conserver dans sa forme actuelle. Elle comprend, en effet, deux éléments :

- 1° le respect de toutes les conceptions philosophiques ou religieuses des parents;
- 2° le fait qu'au moins deux tiers du personnel soient porteurs d'un diplôme officiel et neutre.

On remarquera que le deuxième élément de la définition contient la notion même qu'il s'agit de définir.

L'application de cette définition donnera lieu à des difficultés insurmontables. Pour déterminer si une école est neutre ou non, il faudra s'assurer, au préalable, si les établissements où les professeurs de cette école ont obtenu leur diplôme étaient eux-mêmes neutres ou non, en d'autres termes, essayer de découvrir le caractère neutre ou non des institutions qui ont formé les professeurs composant, au moment de la délivrance des diplômes, le personnel des établissements qui ont délivré ceux-ci, et ainsi de suite, indéfiniment.

Au surplus, on ne peut perdre de vue que bien des membres du personnel des établissements d'enseignement régis par le projet sont porteurs d'un diplôme de l'enseignement supérieur et qu'il ne paraît pas possible de transposer dans le domaine de l'enseignement universitaire la notion de neutralité, telle que le projet la définit.

+

+

+

EXAMEN DES ARTICLES.

Article 1er.

D'après cet article, le projet s'applique notamment aux établissements d'enseignement artistique autres que les écoles de musique. Les établissements d'enseignement artistique sont régis actuellement par la loi du 14 mai 1955 sur l'enseignement artistique; celle-ci continuera à régir les écoles de musique et restera applicable aux établissements d'enseignement artistique autres que les écoles de musique dans la mesure où ses dispositions ne seront pas en contradiction avec celles du projet.

La modification ainsi apportée au régime légal de ces établissements aura des répercussions sur l'article 4 de la loi du 14 mai 1955 qui détermine le champ d'application de cette loi, et surtout sur l'article 18. Ce dernier article maintient en vigueur les dispositions réglementaires antérieures

.../...

à la loi du 14 mai 1955, notamment celles qui ont trait à l'agrégation et à la subvention jusqu'au moment où aura été édictée une réglementation nouvelle prise en exécution de la même loi. Il va de soi que, bien que cette réglementation ne soit pas encore intervenue à l'heure présente, les arrêtés antérieurs à la loi du 14 mai 1955 ne seront plus d'application dans les matières régies par le projet.

+

+ +

La version néerlandaise de cet article gagnerait à être rédigée dans les termes suivants :

"Artikel 1.-

Deze wet vindt toepassing op het bewaarschool-, lager, middelbaar , normaal-, technisch en kunstonderwijs.

Zij vindt geen toepassing op muziekscholen".

Article 2, alinéa 1er.

La rédaction suivante est proposée pour la version néerlandaise de cet alinéa :

"Officiële scholen zijn die welke opgericht zijn door de Staat, provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten of enig ander publiekrechtelijk persoon".

.../...

Article 3.

Le deuxième alinéa de cet article prévoit que l'Etat subventionne conformément aux dispositions de la présente loi les établissements et sections d'établissements d'enseignement répondant aux normes légales.

D'après les délégués du Ministre, les normes légales auxquelles les établissements d'enseignement doivent répondre pour être subventionnés sont celles du projet. Dans ces conditions, les mots "répondant aux normes légales" peuvent être supprimés.

Dans sa version néerlandaise, le même alinéa serait mieux rédigé comme suit :

"Hij subsidieert, overeenkomstig de bepalingen van deze wet, de onderwijsinrichtingen en afdelingen van onderwijs-inrichtingen die door provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, andere publiekrechtelijke personen en private personen tot stand zijn gebracht".

Le troisième alinéa du même article, qui énonce le principe du libre choix des parents, serait mieux à sa place à l'article 4 qui contient les dispositions destinées à assurer le respect de ce principe.

+

+

+

.../...

Article 4.

Certains termes de cette disposition sont susceptibles d'interprétations dont les conséquences ne semblent pas avoir été voulues par les auteurs du texte.

Aux termes de cet article l'Etat est obligé, pour satisfaire à la demande de parents désirant un enseignement confessionnel, d'admettre aux subventions une école libre existante confessionnelle ou autre. En prenant ce texte à la lettre, on doit en déduire que l'Etat s'acquitterait de son obligation tant en subventionnant une école libre non confessionnelle qu'en subventionnant une école confessionnelle. Cette conséquence n'est certes pas voulue par le Gouvernement.

Pour que des parents d'élèves désirant un enseignement confessionnel puissent demander et obtenir l'admission aux subventions d'une école libre existante confessionnelle, il faut, selon les termes du projet, qu'ils ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme d'enseignement libre. Une telle demande ne devrait donc être accueillie s'il se trouvait à la distance voulue un établissement d'enseignement dont les deux tiers du personnel seraient diplômés de l'enseignement libre mais non confessionnel. Il n'est pas douteux que le qualificatif "libre" devrait être remplacé par "confessionnel" à la fin de l'article 4, alinéa 2.

+

+

+

.../...

L'article sous revue envisage deux éventualités auxquelles correspondent des obligations déterminées pour l'Etat. C'est ainsi que, d'après le texte du projet, l'Etat doit, d'une part, répondre à la demande de parents réclamant un enseignement non confessionnel en créant une école d'Etat ou une section d'école d'Etat ou en assumant les frais de transport vers une telle école ou section, et qu'il doit, d'autre part, satisfaire à la requête des parents qui désirent un enseignement confessionnel en admettant aux subventions une école libre existante confessionnelle ou autre. Il y aurait, d'après le délégué du Ministre, une autre possibilité pour l'Etat de satisfaire à la demande de parents désirant un enseignement non confessionnel : ce serait de subventionner une école libre existante dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme de l'enseignement non confessionnel. Dans sa forme actuelle, l'article 4 ne permet pas à l'Etat d'assurer le respect du libre choix selon ce dernier procédé.

+
+ +

Une dernière remarque s'impose au sujet des mots "indépendamment du droit qui lui est accordé par l'article 3, l'Etat..." par lesquels l'article 4 débute. L'article 3 ne se borne pas à accorder, en son alinéa 1er, un droit à l'Etat; en son alinéa 2, il lui impose aussi une obligation, celle de

.../...

subventionner les établissements d'enseignement qui s'y trouvent énumérés. Etant donné que les prescriptions de l'article 4 viennent s'ajouter tant à cette obligation qu'au droit accordé par l'alinéa 1er, il convient de ne pas mentionner l'un sans l'autre.

+
+ +

Compte tenu de ces remarques et observations, le Conseil d'Etat propose de rédiger l'article 4 comme suit :

"Article 4.-

Le droit des parents de choisir le type d'éducation de leurs enfants implique la possibilité de disposer à une distance raisonnable d'une école correspondant à leur choix.

Indépendamment du droit que lui accorde et de l'obligation que lui impose l'article 3, l'Etat, pour respecter le libre choix des parents, est obligé :

1° à la demande de parents qui désirent un enseignement non confessionnel et ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme de l'enseignement non confessionnel, soit d'ouvrir une école d'Etat ou une section d'école d'Etat, soit d'assumer les frais de transport vers une telle école ou section, soit d'admettre aux

.../...

subventions une école libre non confessionnelle existante;

- 2° à la demande de parents qui désirent un enseignement confessionnel et ne trouvent pas à une distance raisonnable une école dont au moins les deux tiers du personnel sont titulaires d'un diplôme de l'enseignement confessionnel, d'admettre aux subventions une école libre confessionnelle existante.

Le Roi fixe le nombre de parents nécessaire pour que l'Etat doive assumer l'obligation prévue au présent article. Il détermine de même ce qu'il faut entendre par distance raisonnable".

+
+ +

Le texte ci-dessus proposé laisse toutefois sans solution deux questions :

- 1° Lorsque l'Etat est obligé de subventionner à la demande des parents une école libre existante, il ne peut s'agir que d'une école libre non susceptible d'être subventionnée conformément à l'article 3 du fait qu'elle ne répond pas à toutes les conditions requises.

On peut se demander si l'obligation pour l'Etat de respecter le libre choix des parents dispense l'établissement à subventionner de l'observation de toute condition quelconque prévue à l'article 23, § 2.

.../...

Ne faut-il pas plutôt admettre que l'obligation de subventionner ne doit s'appliquer qu'aux établissements satisfaisant à toutes les conditions prévues à l'article 23, § 2, à l'exception de celles qui concernent le nombre d'élèves ?

Tel qu'il est rédigé, l'article 4 n'exclut pas la première interprétation.

- 2° L'Etat doit-il imputer sur les crédits réservés aux créations d'établissements prévues à l'article 14 du projet (article 6bis nouveau de la loi du 22 avril 1958) les frais de construction des écoles qu'il serait amené à ériger en vertu de l'article 4 ?

+

+

+

Article 5.

Cet article impose avant toute réforme fondamentale de l'enseignement une confrontation des points de vue "entre, notamment les délégués de l'enseignement de l'Etat, de l'enseignement provincial, communal et privé". L'on veut ainsi empêcher que les organisateurs de l'un de ces enseignements puissent procéder à une réforme fondamentale sans que les organisateurs des autres enseignements aient été avertis et qu'un échange de vues ait eu lieu à ce sujet.

.../...

L'emploi de l'adverbe "notamment" pourrait faire croire qu'il existerait une autre catégorie d'enseignement qui pourrait être appelée à la confrontation des points de vue. S'il n'en est pas ainsi, et si, comme l'affirment les délégués du Ministre, le Gouvernement a simplement voulu permettre la consultation d'experts, en dehors des délégués des enseignements, le mot "notamment" peut être supprimé.

En outre si, comme il y a tout lieu de supposer, l'enseignement libre visé dans cet article n'est autre que l'enseignement libre subventionné, il convient d'apporter cette précision au texte.

Il est proposé de rédiger l'article 5 comme suit :

"Article 5.-

Les réformes fondamentales de l'enseignement font l'objet d'une confrontation préalable des points de vue entre les délégués de l'enseignement de l'Etat, de l'enseignement provincial et communal et de l'enseignement libre subventionné.

Par réforme fondamentale, il faut entendre une modification dans l'orientation générale ou la durée des études et dans les conditions d'admission des élèves, à l'exclusion des créations d'écoles et des expériences pédagogiques".

.../...

Article 6.

Il convient de remplacer au début de cet article les mots "tout en respectant" par les mots "à condition de respecter".

S'il est donné suite à la suggestion faite au début du présent avis concernant la définition de l'expression "pouvoir organisateur", les mots "d'un enseignement officiel ou privé subventionné" peuvent être omis.

La version néerlandaise du même article gagnerait à être rédigée comme suit :

"Artikel 6.-

Op voorwaarde dat een wettelijk bepaald minimumleerplan en minimumlesrooster in acht worden genomen, beschikt elke inrichtende macht over de vrijheid voor haar onderwijsnet en zelfs voor elke onderwijsinstelling de lesroosters vast te stellen en, behoudens goedkeuring van de Minister met het oog op het waarborgen van het studiepeil, de leerplannen op te stellen.

Elke inrichtende macht kiest vrij haar pedagogische methodes".

.../...

Article 7.

D'après les délégués du Ministre, le terme "congrés", utilisé dans cet article, désignerait également les vacances. S'il en est ainsi, il faudrait le préciser.

Il est proposé d'adopter la version néerlandaise suivante :

"Artikel 7.-

Een koninklijk besluit voorziet in een eenvormige vakantie- en verlofregeling voor het onderwijs van de Staten voor het gesubsidieerd onderwijs".

Article 8.

Conformément à la suggestion faite au début du présent avis, il convient de remplacer, à l'alinéa 1er, les mots "établissements d'enseignement primaire et secondaire de plein exercice organisés par des personnes publiques" par "établissements officiels d'enseignement primaire et secondaire de plein exercice".

Cet alinéa, aux termes duquel l'horaire hebdomadaire comprend deux heures de religion et deux heures de morale dans ces établissements, est commenté comme suit dans la partie de l'exposé des motifs consacrée à l'analyse des articles :

.../...

"L'obligation de créer dans les établissements prévus audit article un cours de morale non confessionnelle et un cours de religion se situe dans le cadre du programme minimum prévu à l'article 6. Tout en restant dans des limites raisonnables et en maintenant un équilibre total entre ces deux cours, il n'y a pas lieu de considérer que constituerait une infraction à la loi le fait de donner par exemple trois heures de religion et trois heures de morale ni d'étaler ces cours dans l'horaire hebdomadaire".

Pour que cette interprétation soit possible, il convient de prévoir expressément dans la loi que les deux heures de religion et les deux heures de morale, entre lesquelles les parents ont le choix, constituent un minimum, en ajoutant les mots "au moins" après "comprend".

+

+

+

La version néerlandaise du même article appelle plusieurs observations :

1° à l'alinéa 1er, "omvat de wekelijkse lesrooster" est à remplacer par "omvat de lesrooster per week";

.../...

- 2° à l'alinéa 3, il convient de remplacer "de persoon" par "degene" et "dit laatste" par "het kind";
- 3° à l'alinéa 5, b et c, le mot "drukking" doit remplacer "dwang", le mot "en" "alsook", le mot "tuchtmaatregelen" "strafmaatregelen" et le mot "vrije" "volle".

Quant aux alinéas 2 et 6, il est proposé de les rédiger comme suit :

"Onder godsdienstonderricht wordt verstaan het onderricht in de katholieke, protestantse of israëlitische godsdienst en in de op die godsdienst berustende zedenleer. Onder onderricht in de zedenleer wordt verstaan het onderricht in de niet-confessionele zedenleer.

Degene die de verklaring aflegt, kan bij het begin van elk schooljaar zijn keuze wijzigen".

+
+ +

.../...

Article 9.

Pour les raisons déjà indiquées à propos de l'examen de l'article 8, il convient de s'exprimer dans les termes suivants :

a) à l'alinéa 2 :

"Dans les autres établissements officiels d'enseignement secondaire, il est donné ... ";

b) à l'alinéa 3 :

"Dans les écoles primaires officielles autres que celles de l'Etat; les ministres ... ";

c) à l'alinéa 5 :

"Dans les autres établissements officiels d'enseignement, l'inspection ... ".

A l'alinéa 6, il conviendrait de remplacer les mots "administrations publiques intéressées" par "administrations intéressées".

La rédaction suivante est proposée pour la version néerlandaise de cet article :

"Artikel 9.-

In onderwijsinrichtingen van de Staat wordt het godsdienstondericht verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

.../...

In de andere officiële inrichtingen voor secundair onderwijs, wordt het verstrekt door bedienaars van de erediensten of hun afgevaardigde, die door de inrichtende macht op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de officiële lagere scholen die niet door de Staat tot stand zijn gebracht, worden de bedienaars van de onderscheiden erediensten verzocht het godsdienstonderricht te verstrekken of het onder hun toezicht te laten verstrekken hetzij door een onderwijzer van de inrichting, indien hij daarin toestemt, hetzij door een persoon die door de inrichtende macht daartoe wordt aanvaard.

De inspectie van de godsdienstcursussen in de onderwijsinrichtingen van de Staat wordt verricht door afgevaardigden van de hoofden der erediensten, die door de Minister van Openbaar Onderwijs op voordracht van de hoofden van de betrokken erediensten worden benoemd.

In de andere officiële onderwijsinrichtingen, wordt de inspectie van het godsdienstonderricht verricht door afgevaardigden van de hoofden der erediensten. Die afgevaardigden vervullen hun opdracht onder de bij koninklijk besluit te bepalen voorwaarden.

De hoofden van de erediensten geven kennis van de benoeming van hun afgevaardigden aan de Minister van Openbaar Onderwijs, die, na daarvan akte te hebben verleend, de nodige inlichtingen aan de betrokken besturen en aan de bevoegde inspecteurs van het rijks-onderwijs doet toekomen.

Ieder jaar zendt het hoofd van elke eredienst in de maand oktober aan de Minister van Openbaar Onderwijs een omstandig verslag over de wijze waarop het godsdienstonderricht in deze inrichtingen gegeven wordt.

.../...

Article 10.

Cette disposition établit une double priorité en vue de la nomination à l'emploi de professeur de morale non confessionnelle :

1. le candidat porteur d'un diplôme de l'enseignement officiel est préféré à un candidat diplômé de l'enseignement libre;
2. parmi les porteurs d'un diplôme d'enseignement officiel, le candidat qui a suivi un cours de morale est préféré à ceux qui n'ont pas suivi ce cours.

Cette idée serait mieux rendue par le texte suivant :

"Article 10.-

§ 1er. Dans l'enseignement primaire, le cours de morale non confessionnelle est confié par priorité aux titulaires d'un diplôme délivré par un établissement d'enseignement officiel. Parmi ceux-ci, la préférence est accordée à ceux qui ont suivi ce cours de morale".

Aux termes de l'alinéa 2 du même paragraphe, le cours de morale non confessionnelle est confié par priorité dans l'enseignement secondaire à un titulaire d'un diplôme d'agrégé délivré par un établissement non confessionnel.

D'après la partie de l'exposé des motifs consacrée à l'analyse des articles, le remplacement du grade d' "agrégé de philosophie", qui figurait dans le

pacte, par le grade "d'agrégé", est justifié par le souci de ne pas exclure les régents. Mais, ce faisant, le Gouvernement attribue une priorité à de nombreux diplômés. Il existe, en effet, de nombreux titres d'agrégé : agrégé de l'enseignement secondaire inférieur (enseignement moyen et enseignement technique), agrégé de l'enseignement secondaire supérieur, agrégé de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences commerciales, agrégé de l'enseignement supérieur, agrégé de l'enseignement moyen du degré supérieur pour l'éducation physique. Au surplus, certains de ces grades se subdivisent encore en catégories. C'est ainsi qu'il y a des agrégés de l'enseignement secondaire supérieur pour les sciences et pour la philosophie et lettres (article 1er des lois coordonnées sur les grades académiques et le programme des examens universitaires) ; il y a des agrégés de l'enseignement secondaire inférieur pour les cours généraux (article 1er de la loi du 10 avril 1958 modifiant les lois coordonnées sur l'enseignement moyen et les lois coordonnées sur la collation des grades académiques et le programme des examens universitaires). Comme il n'entre pas dans les intentions du Gouvernement de permettre à n'importe quel agrégé, quels que soient son titre et sa spécialité, d'enseigner la morale, le texte du projet devrait être précisé quant à ce point.

L'article 10, § 2, devra également être remanié en fonction des précisions qui devront être apportées au § 1er.

L'article 10, § 2, alinéa 2, fixe une condition de nomination à l'emploi d'inspecteur de morale non confessionnelle dans l'enseignement primaire subventionné :

être porteur d'un diplôme d'agrégé ou avoir satisfait à l'examen d'inspecteur cantonal. Il ressort de l'emploi des mots "en outre" que cette condition de nomination est présentée comme une condition supplémentaire, alors que l'alinéa qui s'y rapporte fait suite à une disposition qui a essentiellement pour objet d'établir une priorité en vue de la nomination. Il s'agit là de deux ordres d'idées distincts. En effet, lorsque le titre d'agrégé est exigé comme condition de nomination, les candidats qui ne possèdent pas ce titre ne peuvent, en aucun cas, être nommés; il n'en est pas de même lorsque le titre d'agrégé ne fait que donner une priorité. Il y aurait lieu de tenir compte de cette observation lors de la revision de cet article.

Article 11.

Le début de l'alinéa 2 de cet article serait mieux rédigé comme suit :

"Dans l'enseignement secondaire cette cote n'est pas reprise dans ...".

Dans la version néerlandaise du même article, il convient de remplacer, à l'alinéa 2, "bijzondere" par "afzonderlijke", et à l'alinéa 3 "herexamen" par "tweede examen".

+

+

+

.../...

Article 12.

Les alinéas 1er et 3 de cet article seraient mieux rédigés comme suit :

"L'enseignement gardien, primaire et secondaire est gratuit dans les établissements de l'Etat et dans ceux qu'il subventionne en vertu de la présente loi.

....

La délivrance des livres et objets classiques se fait sans frais dans l'enseignement gardien et primaire".

Dans la version néerlandaise de l'alinéa 2, il convient en outre de remplacer le mot "ingevorderd" par "geïnd".

Article 13.

Le liminaire de cet article devrait être ainsi conçu :

"L'article 4, 3°, de la loi du 22 avril 1958 portant création d'un fonds des constructions scolaires et parascolaires de l'Etat, d'un fonds des constructions de l'enseignement supérieur et des cités universitaires de l'Etat, est remplacé par la disposition suivante:....".

.../...

Article 14.

La rédaction suivante est proposée pour le liminaire de cet article :

"Il est inséré dans la même loi un article 6bis ainsi conçu : ...".

Quant à la version néerlandaise du nouvel article 6 bis, il est proposé de le rédiger dans les termes suivants :

"In dezelfde wet wordt een artikel 6 bis ingevoegd, dat luidt als volgt :

Artikel 6 bis. Tot wanneer de vrije keuze in alle gewesten van het land werkelijk verzekerd is, worden jaarlijks 20 inrichtingen voor secundair onderwijs, 16 internaten, 30 voorbereidende afdelingen en autonome lagere scholen van de Staat opgericht".

+
+ +

Article 15.

Selon cet article, les ressources du fonds des constructions scolaires et parascolaires de l'Etat sont constituées - si l'on excepte le reliquat éventuel des crédits visé à l'article 7, 1°, de la loi du 22 avril 1958 qui a été absorbé par le fonds lors de sa constitution en 1958 - de deux dotations annuelles auxquelles la loi

.../...

donne une affectation précise. La première est réservée au programme de constructions d'écoles et d'internats prévu à l'article 6 bis, nouveau, de la loi du 22 avril 1958. La seconde doit être consacrée aux améliorations et aux extensions des établissements scolaires existants. Le délégué du Ministre ayant précisé que ce crédit doit également servir aux travaux "d'amélioration et d'extension des bâtiments parascolaires, tels que les offices d'orientation professionnelle, les centres psycho-médico-sociaux etc... ", le Conseil d'Etat propose, tant pour rendre cette intention que pour assurer la concordance avec l'article 1er de la loi du 22 avril 1958, de remplacer le membre de phrase "aux améliorations et aux extensions des établissements scolaires existants" par "à la modernisation, à l'agrandissement et à l'aménagement des établissements visés à l'article 1er, a".

La loi ayant ainsi prévu l'utilisation des ressources mises à la disposition du fonds, il ne reste théoriquement plus de crédit à consacrer à la construction d'établissements autres que ceux dont il est question à l'article 6 bis, nouveau. Dès lors, la disposition du projet selon laquelle "ces crédits (il s'agit de l'ensemble des crédits mis à la disposition du Fonds) sont indépendants de ceux qui sont affectés à la création de centres psycho-médico-sociaux" ne peut avoir aucune portée.

On peut également se demander si les deux derniers alinéas de l'article 7 de la loi du 22 avril 1958, relatifs à la répartition du crédit annuel entre les

diverses branches d'enseignement et le secteur parascolaire, ont encore une raison d'être. Cette répartition ne semble, en effet, plus possible que pour le crédit de 600 millions, puisque la loi en projet décide elle-même de l'affectation du crédit de 1 milliard 100 millions de francs.

L'article 15 du projet dispose encore que le crédit d'un milliard 700 millions de francs mis tous les ans à la disposition du fonds est inscrit par priorité dans chaque budget extraordinaire. Il n'y a pas de "budget extraordinaire", mais le budget de chaque département contient un titre réservé aux "dépenses extraordinaires". Il conviendrait donc de préciser au budget de quel Ministère les crédits seront inscrits.

D'autre part, en prévoyant que le crédit est inscrit par priorité et qu'il a le même caractère intangible que ceux qui sont affectés aux dépenses de fonctionnement de l'Etat, le projet reproduit les termes d'une clause du pacte scolaire (article 12). Si pareille déclaration peut engager la responsabilité publique des signataires du pacte, elle ne saurait lier les Chambres législatives lorsqu'elles seront appelées à voter les budgets futurs; au surplus, les dépenses de fonctionnement de l'Etat n'ont pas, en droit, le caractère intangible que le projet leur prête.

Une remarque analogue doit être faite à propos de la disposition qui prévoit que "les modalités d'adaptation du crédit de 1 milliard 700 millions de francs sont déterminées par arrêté royal". Il va de soi que cet

arrêté, qui peut tracer une règle à suivre par le Gouvernement lorsque celui-ci présentera les projets de budget, ne lie pas les Chambres législatives.

+

+ +

En vertu de l'article 8 de la loi du 22 avril 1958, les crédits du fonds étaient mis à la disposition du Ministre des Travaux publics par virement à un article spécial inscrit au budget pour ordre. Le projet abroge cette disposition et prescrit le transfert de la dotation du fonds à un compte spécial à la Banque nationale, dont le Ministre de l'Instruction publique peut disposer. Si le Gouvernement entend ainsi mettre le fonds à l'abri d'éventuelles difficultés de trésorerie, il n'a nullement l'intention de le soustraire au contrôle de la Cour des comptes. Les ordonnances émises à charge du compte en banque seront soumises au visa préalable de la Cour des comptes, conformément à l'article 17 de la loi du 15 mai 1846.

Article 16.

Cet article tend à remplacer l'article 17 de la loi du 22 avril 1958, par un texte nouveau, mais uniquement en tant qu'il concerne le "fonds des constructions scolaires et parascolaires".

.../...

Il serait préférable de remplacer purement et simplement l'article 17 de la loi précitée par un texte nouveau, qui pourrait être rédigé comme suit :

"Le Ministre de l'Instruction publique fait rapport aux Chambres chaque année avant le 31 mars sur l'utilisation des crédits du fonds des constructions scolaires et parascolaires de l'Etat au cours de l'exercice écoulé.

Chaque année, le Gouvernement rend compte aux Chambres de l'exécution de la présente loi en ce qui concerne le fonds des constructions de l'enseignement supérieur et des cités universitaires de l'Etat".

+

+ +

Article 17.

Il convient de préciser à quel budget le crédit, prévu à cet article, sera inscrit.

La rédaction suivante est proposée :

"Un crédit spécial et annuel de 200 millions est inscrit pendant quatre ans au budget du Ministère de l'Instruction publique pour couvrir les besoins actuels en matériel didactique, en mobilier, en équipements et en machines des établissements d'enseignement de l'Etat".

.../...

Articles 18 à 22.

Ces articles règlent l'organisation du "fonds des constructions provinciales et communales", qui est destiné à subventionner les travaux de construction, modernisation, agrandissement et aménagement des établissements entrepris par les provinces et les communes. Ils donnent lieu aux remarques suivantes :

1. Le projet n'indique pas expressément à quel budget figurera la dotation annuelle de 600 millions.
2. Le Ministre de l'Instruction publique est désigné comme seul gérant du fonds, alors que le Ministre des Travaux publics prend une part importante à cette gestion et qu'il est notamment chargé de la liquidation des subventions. Faut-il en conclure que ce Ministre sera également l'ordonnateur des dépenses ?
3. L'article 22 charge le Ministre de l'Instruction publique de dresser le projet de budget du fonds et prescrit le report des crédits non utilisés au budget de l'exercice suivant.

Le budget étant un acte par lequel sont prévues et autorisées les recettes et les dépenses pour une période déterminée, l'usage des termes employés est impropre dans le cas d'un fonds alimenté par une dotation annuelle fixe, à laquelle viennent s'ajouter les crédits non utilisés de l'année précédente.

Article 23.

Le Conseil d'Etat propose, pour l'article 23, un texte nouveau qui est inspiré par les considérations suivantes :

1. L'article 23, § 1er, du projet prévoit que dans "l'enseignement gardien et primaire les règles actuelles d'admission aux subventions sont maintenues". Ces règles étant abrogées par le projet, la disposition ainsi formulée ne peut pas être maintenue.

Si le Gouvernement entend, ainsi que l'a précisé le délégué du Ministre, que les écoles primaires et gardiennes en voie de formation ne soient pas soumises au régime des subventions prévu à l'article 23, § 1er, du projet, mais qu'elles aient un droit aux subventions dès leur création, si elles satisfont aux conditions fixées à l'article 23, § 2, il faudrait que cette intention soit clairement exprimée.

2. Le projet organise deux régimes de subventions différents, applicables, l'un aux établissements complets et aux sections complètes d'établissements, l'autre aux établissements en voie de formation. Cette distinction devrait être mieux marquée.

3. Pour être subventionnés, les établissements complets, comme ceux qui ne le sont pas, doivent satisfaire à un ensemble de conditions précisées à l'article 23, § 2.

.../...

Le projet ne mentionne cependant pas une condition qui résulte implicitement du texte et qui, par la force des choses, n'est applicable qu'aux établissements complets ou aux sections complètes d'établissements, à savoir : l'obligation de délivrer des diplômes homologués. Si, comme l'a affirmé le délégué du Ministre, cette condition est requise, il faudrait le prévoir expressément.

4. Si les établissements complets ont un droit aux subventions dès qu'ils réunissent les conditions requises, il n'en va pas de même pour les établissements en voie de formation. Le Ministre a un pouvoir souverain d'appréciation lorsque, après un an de fonctionnement et l'avis de l'inspection, il a à décider de l'octroi des subventions.

Mais une fois ces subventions accordées, le renouvellement de celles-ci est automatique, pourvu que l'établissement en voie de formation justifie des conditions prévues pour les établissements complets, à l'exception de celle qui concerne la délivrance de diplômes homologués. Cette situation dure jusqu'au moment où "les diplômes entrent en ligne de compte pour l'homologation ou au moment où l'établissement délivre des diplômes conformément aux dispositions réglementaires". A partir de ce moment, l'établissement est soumis au régime prévu pour les établissements complets.

.../...

5. La disposition de l'article 27 - 4, d'après laquelle les règles appliquées au personnel de l'Etat en matière de contrôle du service de santé administratif sont étendues au personnel admis aux subventions, là où pareil contrôle n'est pas encore organisé par l'Etat, serait mieux à sa place à l'article 23. Elle énonce, en effet, une des conditions que l'établissement doit remplir pour être admis aux subventions.

6. L'article 23, § 1er, alinéa 2, relatif à l'organisation d'un régime d'homologation, n'est pas à sa place au chapitre des établissements subventionnés. Pareil régime s'applique, en effet, à l'ensemble des établissements d'enseignement.

Le Conseil d'Etat propose de créer un chapitre spécial consacré à l'homologation, qui prendra place avant le chapitre IV du projet.

Le texte proposé pour l'article 23 est le suivant :

"Article 23.-

§ 1er. Les établissements complets ou sections complètes d'établissements d'enseignement gardien, primaire, moyen, normal, technique et artistique sont subventionnés lorsqu'ils :

- 1° délivrent des diplômes homologués d'enseignement moyen, normal, technique ou délivrent des diplômes ou certificats d'enseignement primaire et artistique conformément aux dispositions réglementaires;

.../...

- 2° se conforment aux dispositions légales et réglementaires concernant l'organisation des études et le régime linguistique;
- 3° adoptent une structure existant dans l'enseignement de l'Etat ou approuvée par le Ministre de l'Instruction publique;
- 4° respectent un programme conforme aux prescriptions légales ou approuvé par le Ministre de l'Instruction publique;
- 5° se soumettent au contrôle et à l'inspection organisée par le Roi. Cette inspection porte spécialement sur les branches enseignées, le niveau des études et l'application des lois linguistiques à l'exclusion des méthodes pédagogiques;
- 6° sont organisés par une personne physique ou morale qui en assume toute la responsabilité;
- 7° comptent par classe, section, degré ou autres subdivisions, le nombre minimum d'élèves fixé par arrêté royal délibéré en conseil des Ministres, sauf dispense accordée en raison de circonstances particulières et exceptionnelles par le Ministre de l'Instruction publique;
- 8° sont établis dans des locaux répondant à des conditions d'hygiène et de salubrité;
- 9° disposent du matériel didactique et de l'équipement scolaire répondant aux nécessités pédagogiques;

.../...

- 10° forment un ensemble pédagogique situé dans un même complexe de bâtiments ou, en tout cas, dans une même commune ou agglomération, sauf dérogation accordée par le Roi dans des cas exceptionnels;
- 11° soumettent leur personnel au même contrôle médical que le personnel enseignant de l'Etat et ne maintiennent pas en fonction les membres du personnel qui pourraient mettre en danger la santé des élèves;
- 12° se conforment au régime de vacances et congés qui sera organisé par application de l'article 7 de la présente loi.

§ 2. Les établissements et sections d'établissements d'enseignement moyen, normal, technique et artistique en voie de formation peuvent être admis aux subventions après un an de fonctionnement sur avis des services d'inspection, s'ils satisfont aux conditions énumérées au § 1er, n°s 2 à 12.

Si ces conditions continuent à être respectées, l'admission aux subventions est prorogée jusqu'au moment où les diplômes entrent en ligne de compte pour l'homologation ou au moment où l'établissement délivre des diplômes conformément aux dispositions réglementaires.

Les établissements et sections d'établissements gardien et primaire en voie de formation sont subventionnés s'ils satisfont aux conditions énumérées au § 1er, n°s 2 à 12.

.../...

§ 3. Lorsqu'un établissement ou une section d'établissement cesse de satisfaire aux conditions prévues au § 1er, les subventions sont retirées par décision ministérielle. Cette décision produit ses effets à dater de sa notification.

Les subventions sont rétablies au moment où les conditions sont à nouveau remplies

Quant au nouveau chapitre, il est proposé de le rédiger comme suit :

"CHAPITRE ... - DE L'HOMOLOGATION.

Article ...

Un système d'homologation sera instauré par le Roi dans l'enseignement normal et normal technique, dans l'enseignement moyen du degré inférieur et dans l'enseignement technique. Dans l'enseignement normal et normal technique ce système d'homologation sera analogue à celui existant dans l'enseignement moyen".

.../...

Article 24.

A l'article 24, il faut écrire : "les frais de l'instruction donnée ...".

Les mots "des personnes qui les ont créées ou en ont assumé la responsabilité" pourront être remplacés par "des pouvoirs organisateurs", si, comme le Conseil d'Etat l'a suggéré, cette expression fait l'objet d'une définition.

Dans la version néerlandaise de cet article, il convient de remplacer à l'alinéa 2, les mots "wettelijke en reglementaire" par "bij wet en verordening gestelde" et à l'alinéa 3, les mots "voorwaarden, voorzien in artikel 33" par "in artikel 33 bepaalde voorwaarden".

+
+ +

Article 25.

L'article 25 impose aux pouvoirs organisateurs des établissements subventionnés d'accorder aux membres laïcs de leur personnel des rétributions égales à celles que l'Etat accorde à son personnel.

La règle ainsi énoncée sera d'application aisée en ce qui concerne le personnel visé à l'alinéa 1er de l'article 28, c'est-à-dire à celui qui possède les titres requis pour la même fonction dans l'enseignement de l'Etat et pour lequel la subvention-traitement est égale au traitement accordé par l'Etat à son personnel.

Des difficultés d'application, voire d'interprétation, surgiront toutefois quand il s'agira d'appliquer la règle aux membres du personnel visés à l'alinéa 2 de l'article 28, c'est-à-dire à ceux qui sans posséder les titres requis, sont porteurs d'autres titres de capacité jugés suffisants par le Roi et pour lesquels la subvention-traitement fixée selon des critères particuliers ne sera pas toujours, ni même le plus souvent, égale au traitement accordé par l'Etat aux membres de son personnel exerçant la même fonction.

Dans le cas du personnel visé à l'alinéa 2 de l'article 28, il semble que l'on doive se borner à imposer aux établissements subventionnés l'obligation d'accorder une rétribution égale à la subvention-traitement accordée pour les intéressés.

Article 26.

Bien qu'elles soient payées directement aux membres du personnel, les subventions-traitements n'en gardent pas moins leur caractère de subventions destinées à l'établissement; il faut donc écrire à l'article 26, alinéa 1er :

"Les subventions-traitements sont accordées pour les membres du personnel directeur et enseignant ainsi que pour les surveillants-éducateurs. Elles ne sont pas accordées pour les surveillants des internats".

Les termes "personnel enseignant et directeur" devraient être définis. C'est d'autant plus nécessaire qu'il existe déjà des définitions légales qui ne concordent pas. On constate, par exemple, que les économes, qui sont rangés dans le personnel enseignant par l'article 9 des lois coordonnées sur l'enseignement normal, en sont exclus par l'article 12 des lois coordonnées sur l'enseignement moyen (loi du 10 avril 1958). D'autre part, d'après cette même loi, les surveillants font partie du personnel auxiliaire d'éducation.

Les normes en vigueur sur base desquelles les prestations subsidiables seront fixées, sont notamment, aux dires du délégué du Ministre, l'arrêté royal du 11 mars 1954 fixant les règles de création et de dédoublement des classes dans l'enseignement normal et l'arrêté du Régent du 1er mars 1949 portant les conditions de création, de maintien et de suppression de classes et de sections d'études dans les établissements d'enseignement moyen de l'Etat, modifié par les arrêtés royaux des 10 octobre 1957 et 23 octobre 1958; en ce qui concerne les autres enseignements, ces normes n'existent pas et il faudra les établir.

Le Conseil d'Etat n'aperçoit pas en quoi ces normes différeront des arrêtés délibérés en conseil des Ministres qui, selon l'article 23, § 2, 5, tel qu'il est commenté par l'analyse des articles, fixeront des normes de population scolaire communes à l'enseignement de l'Etat, des provinces, des communes et des établissements libres subventionnés.

.../...

Il y aurait en tout cas lieu de remplacer les mots "en vigueur dans" par "applicables à", et , en ce qui concerne la version néerlandaise, de rédiger la phrase finale dans les termes suivants : "De te subsidiëren prestaties worden bepaald op grondslag van de normen die in het onderwijs van de Staat gelden voor dezelfde onderwijsgraad, behalve wat de studiemeesters-opvoeders betreft, voor wie de normen verdubbeld worden".

Article 27.

La disposition figurant à l'alinéa 4 de cet article, selon laquelle "Les règles appliquées au personnel de l'Etat en matière de contrôle du service de santé administratif sont étendues au personnel admis aux subventions", serait mieux à sa place à l'article 23; l'obligation pour les établissements de soumettre leur personnel au même contrôle médical que celui du personnel de l'Etat apparaîtrait comme une condition de l'octroi des subventions.

L'article 27 ne désigne pas la personne en mains de laquelle le serment doit être prêté.

Quant à la version néerlandaise, il est proposé de remplacer au 3° "bekwaanheidsbewijzen" par "bevoegdheidsbewijzen" et au 5°, les mots "luidens de bewoordingen bepaald door" par "zoals hij is bepaald in".

+

+

+

.../...

Article 28.

La rémunération qui serait accordée au membre du personnel de l'enseignement privé s'il exerçait sa fonction dans l'enseignement de l'Etat, s'appellerait un traitement et non une "rétribution-traitement". Comme aucune signification spéciale n'est attachée, selon le délégué du Ministre, à cette expression, celle-ci pourrait être remplacée à l'article 28, alinéa 1er, par "traitement".

Si l'on substituait, aux alinéas 1er et 2 du même article, les mots "membres laïcs du personnel" aux mots "membres du personnel", on pourrait supprimer à l'article 29 les mots "par dérogation à l'article 28".

Il convient également de remplacer "en général et en particulier" par "par voie de règlement ou par des arrêtés particuliers".

La rédaction suivante est proposée pour la version néerlandaise de cet article :

"Artikel 28.-"

Voor het lekenpersoneel dat in het bezit is van de bevoegdheidsbewijzen, vereist voor dezelfde functie in het onderwijs van de Staat, is de activiteitsweddetoelage gelijk aan de wedde, verhoogd met de verschillende vergoedingen waarop de betrokkene aanspraak zou hebben, indien hij tot het onderwijzend Rijkspersoneel behoorde.

Voor het lekenpersoneel dat niet in het bezit is van andere bevoegdheidsbewijzen die Hij voldoende acht, bepaalt de Koning, bij verordening of bij bijzonder besluit, de wijze waarop de weddetoelagen worden vastgesteld".

Article 29.

Les dispositions concernant la subvention-traitement des prêtres et religieux (articles 29 et 40 du projet) pourraient être réunies à l'article 29.

C'est à tort que l'article 29 dispose que l'intéressé aurait droit à une rétribution s'il était laïc, puisque la subvention-traitement est due à l'établissement. Le Conseil d'Etat propose le texte suivant :

"La subvention-traitement des membres du personnel, prêtres ou religieux, appartenant aux enseignements moyen, normal, technique et artistique, est égale au minimum de la subvention-traitement qui serait allouée si l'intéressé était laïc.

Cette subvention-traitement est majorée de 15 p.c. après quinze ans de service dans l'enseignement.

La subvention-traitement des membres du personnel, prêtres ou religieux, appartenant à l'enseignement gardien et primaire, est égale à 60 p.c. de la subvention-traitement qui serait allouée si l'intéressé était laïc".

Article 30.

D'après le délégué du Ministre, cet article aurait pour objet de régler non seulement la situation des membres du personnel de l'enseignement subventionné malades ou en

congé de maternité, mais également l'octroi de subventions-traitements pour les intérimaires chargés de remplacer ces agents. Le texte proposé ne traduit nullement cette dernière intention.

Il n'est, d'autre part, pas possible de soumettre les membres du personnel des établissements subventionnés au régime applicable aux membres du personnel de l'enseignement de l'Etat malades ou en congé de maternité. On ne pourrait, en effet, appliquer un régime de mise en disponibilité pour maladie à un personnel qui ne se trouve pas dans une situation statutaire.

Peut-être le Gouvernement n'a-t-il d'autre intention que celle d'accorder aux établissements, pour les membres de leur personnel malades ou en congé de maternité, une subvention-traitement égale à la rémunération allouée par l'Etat aux membres de son personnel enseignant qui se trouvent dans la même situation. Dans ce cas, l'article devrait être rédigé autrement.

Article 31.

A l'alinéa 3 de cet article, il convient de remplacer le mot "niveau" par "degré", pour respecter la terminologie en usage dans l'enseignement technique (article 12 des lois coordonnées sur l'enseignement technique), et à l'alinéa 4, le mot "index" par "indice".

Quant à la version néerlandaise de cet article, elle devrait être rédigée comme suit :

"Artikel 31.-

Jaarlijks worden forfaitaire werkingstoclagen verleend om de kosten te dekken, die verbonden zijn aan de werking van de inrichting, zoals verwarming, verlichting, drijfkracht, water- en gasvoorziening, bevoorrading, grondstoffen, bureaunkosten, prijsuitdeling, huur, vernieuwing, onderhoud en schoonmaken van lokalen, van meubilair, van materieel, van gereedschap, van bibliotheek en van laboratoria, vervoer en verzekering van de leerlingen, schoolreizen.

Het bedrag der toelagen, verleend per regelmatige leerling, bedraagt :

- 750 frank voor het bewaarschoolonderwijs,
- 1.000 frank voor het lager onderwijs,
- 3.250 frank voor het middelbaar onderwijs,
- 3.750 frank voor het normaalonderwijs.

Voor het technisch onderwijs en het kunstonderwijs wordt het bedrag per graad en per afdeling van onderwijs door de Koning vastgesteld. Het gaat van 3.250 frank tot 4.250 frank voor het onderwijs met volledig leerplan en mag voor het onderwijs met beperkt leerplan niet hoger zijn dan 900 frank. Het bedrag van deze toelagen, dat overeenstemt met de huidige levensstandaard, wordt volgens de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verhoogd of verminderd onder de voorwaarden bepaald bij koninklijk besluit".

Article 32.

La première phrase de l'alinéa 1er de cet article prévoit que, "sans préjudice des dispositions dérogatoires prévues par la présente loi, l'intervention financière des provinces et des communes au profit de l'enseignement privé est limitée à la tutelle sanitaire et aux avantages sociaux accordés aux élèves".

Les dispositions dérogatoires auxquelles il est fait allusion sont celles des articles 32, § 2, et 69, § 1er, nouveaux, introduits dans les lois coordonnées sur l'enseignement primaire par les articles 38 et 40 du projet.

Pour rendre ce texte plus clair, il est proposé de le rédiger comme suit :

"Sans préjudice des dispositions de l'article 32, § 2, et de l'article 69 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, l'intervention financière des provinces et des communes au profit de l'enseignement libre est limitée à la tutelle sanitaire et aux avantages sociaux accordés aux élèves".

Les autres dispositions de l'article 32 concernent un autre objet; elles fixent les règles à suivre par les provinces et les communes qui organisent un service de tutelle sanitaire ou accordent des avantages sociaux en faveur des enfants des écoles, et elles prévoient comment s'exercera la tutelle administrative sur les décisions prises en ces matières par les conseils communaux et provinciaux. Ses

décisions, qui doivent être communiquées au Ministre de l'Instruction publique, seront valables si elles ne sont pas infirmées par arrêté royal.

Le projet ne prévoit ni le délai dans lequel cette infirmation doit intervenir, ni les causes qui peuvent la justifier. D'autre part, le Gouvernement n'attache pas au mot "infirmier" un sens différent de celui du mot "annuler".

Le Conseil d'Etat propose de faire de ces autres dispositions de l'article 32 un paragraphe distinct, d'en revenir à la terminologie usuelle en matière de tutelle et de rédiger ce paragraphe comme suit :

"§ 2. Les provinces et les communes qui prennent des mesures de tutelle sanitaire ou accordent des avantages sociaux en faveur des enfants des écoles, ne peuvent faire aucune distinction suivant la catégorie d'écoles que ceux-ci fréquentent. Elles n'ont toutefois aucune obligation vis-à-vis des enfants fréquentant les écoles de l'Etat.

Les décisions des conseils provinciaux et communaux sont communiquées au Ministre de l'Instruction publique; elles peuvent être annulées par le Roi, pour violation de la loi ou pour lésion de l'intérêt général dans le délai de ... jours à partir de leur communication".

Il est à remarquer en outre que l'article 32 n'est pas à sa place dans la section consacrée aux subventions de fonctionnement. Le Conseil d'Etat propose de le faire figurer dans une section supplémentaire du chapitre V, intitulée "De l'intervention financière des provinces et des communes".

+ +

Articles 33 et 34.

D'après le délégué du Ministre, les subventions d'équipement prévues par cet article ne seront accordées qu'aux établissements satisfaisant aux conditions légales et réglementaires; il serait utile d'apporter cette précision au texte.

En outre, les articles 33 et 34 gagneraient à être fusionnés.

La disposition nouvelle pourrait être rédigée dans les termes suivants :

"Article 33.-

Dans les limites du crédit inscrit annuellement à cette fin au budget du Ministère de l'Instruction publique, des subventions d'équipement sont accordées par le Ministre aux établissements et aux sections d'établissement

d'enseignement moyen, normal, technique et artistique répondant aux conditions légales et réglementaires, pour les aider à s'équiper ou à parfaire leur équipement en machines, outillage, appareils et instruments des ateliers, laboratoires, etc ...

Le montant de ces subventions d'équipement est égal à 60 p.c. de la valeur du matériel acquis suivant les règles établies par le Roi.

Les modalités d'octroi de ces subventions sont fixées par arrêté royal délibéré en conseil des Ministres".

Article 36.

A l'alinéa 1er, les mots "l'autorité ou la personne qui a créé l'établissement ou qui en a pris la responsabilité" pourront être remplacés par "pouvoir organisateur" si, comme le Conseil d'Etat l'a suggéré, cette expression fait l'objet d'une définition.

Les alinéas 2 et 3 devraient être rédigés comme suit :

"L'Etat paie directement et mensuellement les subventions-traitements aux membres du personnel des établissements libres. A cette fin, le Ministre de l'Instruction publique peut leur imposer l'obligation de faire ouvrir à leur nom un compte chèques postaux.

La règle du paiement direct des subventions-traitements n'est pas applicable au personnel religieux vivant en communauté".

Puisque la règle du paiement direct des subventions-traitements ne s'applique qu'aux membres du personnel des établissements libres, il faut en conclure, semble-t-il, que l'Etat paiera les subventions-traitements aux pouvoirs organisateurs des établissements autres que les établissements libres.

Article 37.

Le contrôle prévu à l'article 37 doit s'exercer, d'après le délégué du Ministre, sur l'affectation des subventions de fonctionnement et d'équipement; il faudrait donc ajouter à l'article 37 les mots "et d'équipement" après le mot "fonctionnement".

La rédaction suivante est proposée pour la version néerlandaise du même article :

"Artikel 37.-

Werkingsstoelagen en uitrustingsstoelagen moeten worden aangewend voor de schoolrichtingen waaraan zij toegekend en uitbetaald worden.

De Koning bepaalt :

- 1° de wijze waarop de scholen hun aanvraag tot subsidiëring indienen;
- 2° de controlemaatregelen , inzonderheid wat de aanwending van deze toelagen betreft".

Articles 38 et 47.

L'article 38 remplace l'article 32 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire par des dispositions nouvelles .

L'article 32, § 1er, nouveau, étend l'application du régime pécuniaire du personnel de l'enseignement gardien et primaire de l'Etat au personnel communal. Cependant, comme il n'existe pas encore de barème de chef d'école primaire autonome de l'Etat, cette disposition est actuellement inapplicable aux chefs d'école communale. C'est pourquoi l'article 47 prévoit qu'à titre transitoire ceux-ci continueront à bénéficier du supplément de direction qui est fixé par l'article 32, § 3, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire que le projet abroge. L'article 32, § 1er, nouveau, des lois coordonnées, ne sortira donc ses effets, en ce qui concerne les chefs d'écoles, que le jour où le barème des chefs d'écoles primaires de l'Etat sera établi.

L'article 32, § 1er, nouveau, dans lequel les mots "en vigueur pour" devraient, ainsi que le reconnaît le délégué du Ministre, être remplacés par "applicable au", serait mieux rédigé dans les termes suivants :

"L'article 32 est remplacé par la disposition suivante :

"Article 32.-

§ 1er. Le conseil communal arrête le traitement des instituteurs et institutrices primaires et gardiennes, ainsi que celui des chefs d'école, conformément au statut pécuniaire applicable au personnel de l'enseignement gardien et primaire de l'Etat".

Deux remarques doivent être faites à propos de l'article 47 :

1. Cet article prévoit que le régime transitoire applicable aux chefs d'école communale durera jusqu'au moment de "la revision du statut pécuniaire des membres du personnel de l'enseignement primaire". Ce moment n'est pas fixé avec précision. De plus, le délégué du Ministre signale qu'il ne faudra pas nécessairement attendre la revision du statut pécuniaire mais que le régime transitoire prendra fin lorsque le barème des chefs d'écoles primaires autonomes aura été établi.

2. Il existe également un supplément de direction qui est prévu pour les institutrices gardiennes chefs d'école par l'article 36, 2°, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, qui, selon le délégué du Ministre, s'appliquera également au cours de la période transitoire.

IR.

- 114 -

L.6569/2.

Compte tenu de ces deux remarques, l'article 47 devrait être rédigé comme suit :

"Par dérogation à l'article 32, § 1er, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, le conseil communal continuera à fixer le supplément de direction conformément aux articles 32, § 3, et 36, 2°, anciens des mêmes lois, jusqu'à la date de l'entrée en vigueur de l'arrêté établissant les barèmes de chef d'école primaire et de chef d'école gardienne de l'Etat".

+
+ +

D'après le délégué du Ministre, le supplément communal ne peut être accordé au personnel de l'enseignement libre subventionné que s'il a déjà été attribué au personnel communal. Tel est le sens à donner à l'adverbe "également" employé au § 2, alinéa 1er, du nouvel article 32. Cette idée serait mieux rendue si la dernière phrase de cet alinéa était ainsi rédigée :

"S'il accorde ce supplément, il peut également l'accorder au personnel de l'enseignement libre subventionné".

La version néerlandaise des deux derniers alinéas de l'article 32, § 2, gagnerait à être rédigée comme suit :

.../...

"De gemeenten zijn gerangschikt volgens hun bevolkingscijfer, zoals dit uit het resultaat van de jongste algemene volkstelling blijkt.

In de klasse der gemeenten met meer dan 100.000 inwoners worden evenwel gerangschikt : de gemeente Oostende en de gemeenten die, wat het haardgeld of de standsplaats-toelage betreft, worden geacht deel uit te maken van de agglomeraties Brussel, Antwerpen, Luik, Gent en Charleroi".

Article 39.

Cet article a pour objet de garantir que le nouveau régime pécuniaire établi par l'article 32, § 1er, nouveau, des lois coordonnées sur l'enseignement primaire ne portera pas atteinte aux situations acquises individuellement par les instituteurs primaires et les institutrices gardiennes, ainsi que par les chefs d'école. Bien qu'il figure dans un chapitre consacré aux modifications apportées aux lois coordonnées sur l'enseignement primaire, il apparaît comme une disposition autonome. Il paraît donc préférable d'incorporer immédiatement cet article dans les lois coordonnées, et d'en faire un § 3 de l'article 32 nouveau de ces lois.

Par "situation acquise individuellement", le Gouvernement entend, selon le délégué du Ministre, le traitement global dont bénéficient les instituteurs et chefs d'école au moment de l'entrée en vigueur de la loi, c'est-à-dire le traitement légal, éventuellement augmenté du supplément communal.

En se bornant à prévoir que les situations acquises seront respectées tant au point de vue des barèmes que de l'évolution barémique au cours de la carrière, le projet n'indique pas la manière dont la situation acquise doit être respectée et permet plusieurs interprétations . L'instituteur doit-il choisir une fois pour toutes entre le barème ancien et le barème nouveau ? Peut-il, au contraire, demander à tout moment de sa carrière l'application de celui des deux barèmes qui apparaîtrait à ce moment comme le plus avantageux ?

D'autres questions peuvent encore être posées : puisque l'on tient compte d'un éventuel supplément communal pour déterminer "la situation acquise", faudra-t-il également tenir compte du supplément qui peut être maintenu en vertu du § 2 nouveau lors de la comparaison entre le barème ancien et le barème nouveau ?

Il conviendrait de substituer une règle précise à la déclaration de principe contenue dans le projet.

Article 40.

La disposition prévue à l'article 40, § 1er, en remplacement de l'article 37 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire ayant été introduite à l'article 29, l'article 40, § 1er, peut être supprimé.

Il y aurait lieu de prévoir, en conséquence, l'abrogation de l'article 37, à l'article 49, 9.

L'article 40, § 2, qui deviendrait l'article 40, § 1er, devrait être rédigé ainsi :

"L'intitulé de la section III, titre IV, est remplacé par l'intitulé suivant : ...".

L'article 40, § 3, qui deviendrait l'article 40, § 2, serait plus clairement présenté comme suit :

"1° A l'article 50, § 1er, les mots "l'enseignement de la religion et de la morale" sont supprimés.

2° Le même paragraphe est complété par un deuxième et un troisième alinéa ainsi conçus : ...".

L'article 40, § 4, qui deviendrait l'article 40, § 3, devrait être rédigé comme suit :

"Aux articles 6, 51, § 1er, 54, 55, 56, 62, 76, 79, § 1er, et 80, les mots "écoles adoptées et adoptables" sont remplacés par les mots : "écoles libres subventionnées".

.../...

L'article 40, § 5, qui deviendrait l'article 40, § 4, devrait être présenté et rédigé comme suit :

"L'article 69, § 1er, alinéas 1er à 3, est remplacé par les dispositions suivantes :

"La province supporte la charge financière qu'implique la délivrance gratuite des livres et objets classiques aux élèves des écoles gardiennes et primaires subventionnées, y compris les élèves du quatrième degré.

Le Roi fixe annuellement et forfaitairement le montant de l'intervention provinciale.

Celle-ci est versée aux communes et aux directions des écoles libres sur états certifiés exacts par l'inspection scolaire".

L'article 40, § 6, qui deviendrait l'article 40, § 5, devrait être ainsi conçu :

"A l'article 79, § 1er, les mots "la morale" sont remplacés par les mots "la morale confessionnelle".

Articles 41 et 48.

Aux termes de l'article 41: "tout membre du personnel admis aux subventions et en fonction au 1er septembre 1958 ou entré en fonction après cette date peut faire valoir ses droits à une pension à charge du Trésor public s'il remplit les conditions fixées par la législation qui lui serait applicable s'il faisait partie du personnel enseignant de l'Etat".

Formulée de cette manière, cette disposition est inapplicable au personnel de l'enseignement subventionné, car la législation qui serait applicable aux membres de ce personnel, s'ils faisaient partie du personnel enseignant de l'Etat, ne leur conférerait le droit à la pension que pour les services rendus "par suite de nominations faites en exécution des lois ou émanées du Gouvernement et rétribués par le Trésor public" (article 6 de la loi du 21 juillet 1844).

La législation qui régit les pensions du personnel enseignant de l'Etat ne peut être appliquée au personnel de l'enseignement subventionné sans avoir été adaptée préalablement à la situation particulière de ce personnel.

D'autre part, bien que l'article 41 du projet produise ses effets au 1er septembre 1958, le Gouvernement ne propose pas l'abrogation des dispositions légales existantes qui régissent les pensions de certains membres du personnel de l'enseignement subventionné. Il maintient ainsi deux régimes de pension

.../...

contradictoires. De plus au lieu d'appliquer immédiatement l'article 41 aux membres du personnel de l'enseignement subventionné, pour lesquels aucun régime légal de pension à charge du Trésor public n'a encore été organisé, il étend à ceux-ci l'application de la loi du 30 janvier 1954 régissant les pensions des membres du personnel des établissements privés de l'enseignement technique (article 48).

Cette façon de procéder traduit l'intention d'ailleurs confirmée par le délégué du Ministre, de ne pas faire entrer en vigueur l'article 41 du projet avant la revision générale du régime des pensions. Cet article ne peut donc avoir, dans sa forme actuelle, d'autre portée que celle d'une promesse du législateur de revoir le régime des pensions du personnel de l'enseignement subventionné conformément au principe énoncé.

Si l'on entendait maintenir cet article dans le projet actuel, il faudrait préciser, à l'article 51, qu'il n'entrera en vigueur que le jour de la revision générale du régime des pensions.

L'article 48 appelle deux remarques :

1. Cette disposition s'applique "aux membres du personnel visés à l'article 41 et non encore admis au bénéfice de la pension à charge du Trésor". L'expression utilisée peut prêter à confusion. Il serait préférable d'y substituer les termes : "membres du personnel de l'enseignement subventionné pour lesquels la loi n'a pas encore institué de régime de pensions à charge du Trésor public".

2. Le régime des pensions des membres du personnel des établissements libres d'enseignement technique, qui a été conçu en fonction de l'organisation de l'enseignement technique, paraît difficilement applicable - sans mesures d'adaptation - à des catégories de personnel appartenant à d'autres enseignements.

Articles 42 à 45.

Les articles 42 à 45 organisent une procédure spéciale, à caractère surtout disciplinaire, applicable en cas d'infraction aux interdictions d'exercer une activité politique ou de faire de la propagande politique dans les établissements d'enseignement et d'accomplir des "actes de concurrence déloyale".

Il résulte des explications données par le délégué du Ministre que le Gouvernement entend déroger en cette matière à la procédure disciplinaire ordinaire, que les droits de la défense seront exercés devant la commission dont l'article 43 prévoit la création et que la décision d'infliger une peine disciplinaire aux membres du personnel de l'enseignement subventionné émanera du Ministre de l'Instruction publique qui invitera les autorités et personnes responsables à la prendre; celles-ci ne pourront faire autre chose que de prendre une décision conformément à la proposition ministérielle sous peine de retrait des subsides.

.../...

Il faut cependant admettre qu'à défaut de disposition dérogatoire, seules les peines prévues par leur statut disciplinaire respectif pourront être infligées aux membres du personnel de l'Etat ainsi qu'aux membres du personnel de l'enseignement subventionné.

Le Conseil d'Etat propose de fusionner la dernière phrase de l'article 42, alinéa 1er, avec l'article 42, alinéa 2, pour former un alinéa 2 nouveau :

"Toute pratique déloyale est de même interdite dans la concurrence entre ces établissements. La propagande en faveur d'un enseignement doit rester objective et exempte de toute attaque contre un autre enseignement".

+

+ +

La rédaction suivante est proposée pour l'article 43:

"Article 43.-

Il est créé au Ministère de l'Instruction publique une commission qui a pour mission d'examiner les infractions aux dispositions de l'article 42 et de proposer les mesures ou sanctions à prendre.

.../...

Le Roi détermine les règles de fonctionnement et de procédure de la commission dont les membres sont choisis parmi les magistrats en fonction, émérites ou honoraires. Il fixe la durée du mandat des membres et établit les règles de la suppléance".

+
+ +

C'est au Ministre de l'Instruction publique qu'il appartient de décider - ainsi que le précise son délégué - s'il faut saisir la commission. Cette précision devrait être apportée à l'article 44, qui pourrait être ainsi rédigé :

"Article 44.-

Lorsque des infractions aux dispositions de l'article 42 sont portées à sa connaissance, le Ministre de l'Instruction publique décide s'il y a lieu de saisir la commission prévue à l'article 43..

Sur avis de cette commission, il propose au Roi de prendre ou prend des peines disciplinaires à l'égard des membres du personnel de l'Etat et il invite les autorités ou personnes responsables à prendre, à l'égard des membres du personnel de l'enseignement subventionné, les peines disciplinaires qu'il juge adéquates".

+
+ +

.../...

Aucune peine n'étant prévue pour sanctionner les manquements aux dispositions interdisant les pratiques déloyales, on peut omettre, à l'article 45, les mots : "sans préjudice des poursuites pénales auxquelles il peut donner lieu".

Cet article serait plus simplement rédigé comme suit :

"Article 45.-

Toute infraction aux dispositions du présent chapitre ainsi que le refus de prendre les sanctions disciplinaires proposées par le Ministre de l'Instruction publique, peuvent entraîner la suppression partielle ou totale, temporaire ou définitive, des subventions de fonctionnement à l'établissement en cause".

Article 46.

Cet article crée des commissions paritaires pour l'enseignement subventionné et prévoit que la plupart des dispositions de l'arrêté-loi du 9 juin 1945 (articles 2 à 8 et 10 à 22) régiront le fonctionnement de ces commissions.

.../...

Il semble que plusieurs articles de cet arrêté-loi soient malaisément applicables aux commissions paritaires de l'enseignement. On peut notamment se demander si celles-ci recevront en plus de la compétence limitée que leur attribue l'article 46, § 4, la compétence étendue que l'article 10 de l'arrêté-loi du 9 juin 1945 accorde aux commissions paritaires instituées pour l'industrie, le commerce ou l'agriculture.

En ce qui concerne la nomination des membres, il faut signaler que celle-ci est réglée par deux dispositions qui paraissent difficilement conciliables : l'article 46, § 2, alinéa 1er, du projet, et l'article 8, alinéa 2, de l'arrêté-loi du 9 juin 1945, rendu applicable aux commissions paritaires de l'enseignement subventionné par l'article 46, § 3, du projet.

Article 49

L'article 45 de la loi du 27 juillet 1955 a été introduit dans les lois coordonnées sur l'enseignement technique, l'enseignement moyen et l'enseignement normal, respectivement aux articles 71, 76 et 46. Le délégué du Ministre reconnaît que c'est à la suite d'une omission que cette disposition, abrogée par le projet dans les lois coordonnées sur l'enseignement technique et l'enseignement moyen,

.../...

ne l'a pas été pour l'enseignement normal. Il faudrait donc prévoir, à l'article 49 - 7, l'abrogation de l'article 46 des lois coordonnées sur l'enseignement normal.

L'article 36 de la loi du 27 juillet 1955 a été introduit dans les lois coordonnées sur l'enseignement moyen, l'enseignement normal et sur l'enseignement technique, respectivement aux articles 55, 38 et 62. Le délégué du Ministre reconnaît que c'est à la suite d'une omission que cette disposition, abrogée par le projet dans les lois coordonnées sur l'enseignement moyen et l'enseignement normal, ne l'a pas été dans les lois coordonnées sur l'enseignement technique. Il faudrait donc prévoir à l'article 49 - 8, l'abrogation de l'article 62 des lois coordonnées sur l'enseignement technique.

En raison de l'abrogation des articles 39, 49, 51, 52 et 53 des lois coordonnées sur l'enseignement technique, la compétence du conseil supérieur de l'enseignement technique, qui était précisée par référence à ces articles, n'est plus actuellement définie que de manière très générale.

A l'article 49 - 9, il faut prévoir l'abrogation de l'article 37 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire pour les raisons qui ont été indiquées lors de l'examen de l'article 40, § 1er, du projet.

.../...

On peut se demander s'il ne convient pas également de prévoir l'abrogation de l'article 7 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire, remplacé par l'article 1er de la loi du 17 mars 1958, cette disposition légale, qui organise le régime des vacances et congés dans l'enseignement primaire, étant en contradiction avec l'article 7 du projet, selon lequel "un arrêté royal détermine de manière uniforme le régime des congés dans l'enseignement de l'Etat et dans l'enseignement subventionné".

Une autre solution consisterait à limiter la portée de l'article 7 aux enseignements autres que l'enseignement primaire.

L'article 49 - 9, devrait être présenté ainsi :

"9. Les articles 16 à 19, 33 à 37, 38 modifié par la loi du 31 décembre 1957, 39 à 45, 46 modifié par la loi du 17 mars 1958, 47 à 49, 52, 53, 68, 70 modifié par la loi du 21 avril 1958, 72, 73, 75, alinéa 2, 77, 78 et 82 des lois coordonnées sur l'enseignement primaire du 20 août 1957".

Article 50.

Il semble qu'il sera nécessaire de modifier la rédaction des lois à coordonner non seulement pour unifier la terminologie, mais également pour assurer la concordance des dispositions de ces lois. Il serait bon de le prévoir à l'article 50, 3°, qui pourrait être ainsi rédigé :

"3° modifier la rédaction des dispositions à coordonner en vue d'assurer leur concordance et d'uniformiser la terminologie".

.../...

Articles 51 et 52.

L'ordre des dispositions du chapitre XIII, qui pourrait être intitulé : "Dispositions finales", devrait être interverti.

Comme la législation ne prévoit la conclusion de contrats d'adoption que dans l'enseignement primaire, le Conseil d'Etat propose de recourir à une périphrase pour couvrir tous les cas visés :

"Article 51.- (article 52 du projet)

Les contrats d'adoption et tous autres contrats en vertu desquels les provinces et les communes subventionnent des établissements d'enseignement libre, cessent d'avoir effet le 1er septembre 1958 en ce qui concerne les enseignements moyen, normal, technique et artistique, et le 1er janvier 1959 en ce qui concerne les enseignements gardien et primaire".

A l'article 52 (article 51 du projet), il conviendra de prévoir éventuellement la date d'entrée en vigueur du régime de pensions prévu à l'article 41.

Sous cette réserve, cet article pourrait être libellé comme suit :

"La présente loi produit ses effets le 1er septembre 1958, sauf :

- 1° l'article 31, qui produit ses effets le 1er janvier 1959 en tant qu'il concerne les subventions de fonctionnement à accorder aux établissements et sections d'établissements d'enseignement gardien et primaire;
- 2° les articles 8, 12, alinéa 3, et 40, § 5, qui entrent en vigueur le 1er septembre 1959".

+

+ +

Formule de présentation et subdivision des chapitres.

La version néerlandaise correcte de la formule de présentation est la suivante :

"Onze Minister van Openbaar Onderwijs is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt : ...".

Quant aux subdivisions des chapitres, il convient de les dénommer "sections" au lieu de se borner à les indiquer par une majuscule.

De kamer was samengesteld uit La chambre était composée de
de Heren : A.VRANCKX, raadsheer van State, voorzitter,
Messieurs : conseiller d'Etat, président,

G.VAN BUNNEN, raadsheren van State,
K.MEES, conseillers d'Etat,

L.FREDERICQ, bijzitters van de afdeling
 wetgeving,
J.LIMPENS, assessseurs de la section
 de législation,

Mevrouw : J.DE KOSTER, adjunct-griffier, griffier.
Madame : greffier adjoint, greffier.

De overeenstemming tussen
de Nederlandse en de Franse
tekst werd nagezien onder toe-
zicht van de H.A.VRANCKX.

Het verslag werd uitgebracht
door de H.J.SAROT, substituut.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER;

(get.) J.DE KOSTER.

La concordance entre la ver-
sion néerlandaise et la version
française a été vérifiée sous le
contrôle de M.A.VRANCKX.

Le rapport a été présenté
par M.J.SAROT, substitut.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

(get.) A.VRANCKX.